



**ÚJKENÉZI MESEVÁR ÓVODA
TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA
2019**

Tartalomjegyzék

I. Preambulum	4
II. A Baptista Szeretetszolgálat Küldetésnyilatkozata	5
III. Baptista Szeretetszolgálat által fenntartott óvodák által megfogalmazott értékek	5
IV. Helyzetelemzés	6
1. Az óvoda földrajzi környezete	6
2. Szociológiai jellemzők	6
3. Pedagógiai Program	7
V. Küldetésnyilatkozatunk	8
1. Gyermekkép	8
2. Óvodakép	8
3. Pedagóguskép	9
4. Az óvodai nevelés alapelvei, értékei, célkitűzései	9
VI. Intézményi célok és feladatok	10
VII. Az óvodai nevelés általános feladatai	11
1. Az egészséges életmód alakítása	11
2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	16
3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21
VIII. Az óvodai élet megszervezése	25
1. Személyi feltételek	25
2. Tárgyi feltételek	25
3. A nevelés tervezése és időkeretei	25
IX. A pedagógiai ellenőrzés rendszere	28
1. Óvodánk írásos dokumentumai	28
2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése	28
3. A gyermek fejlődésének nyomon követése	29
4. Az óvodás gyerekek képességmérése, értékelése	29
X. Az óvoda kapcsolatai	30
1. Gyermek-szülő és az óvodapedagógusok kapcsolata	30
2. Kapcsolattartás, együttműködés egyéb intézményekkel	30
XI. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	32
1. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek ellátása	32
2. Kiemelten tehetséges gyermek	35
XII. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	36
1. Játék	36
2. Verselés, mesélés	40
3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	44
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	47
5. Mozgás	50
6. Külső világ tevékeny megismerése	53
7. Munka jellegű tevékenységek	59
8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	62
XIII. A fejlődés jellemzője az óvodáskor végére	67
XIV. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	69
XV. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	71
XVI. A szülő a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái	74
XVII. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	75
XVIII. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	77
XIX. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek	79

1. Tehetség kuckók	79
2. Hit és vallásoktatás	80
XX. Érvényességi nyilatkozat	80
XXI. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatalának rendje.....	81
XXII. Legitimációs záradék	82
Felhasznált irodalom	83

I. PREAMBULUM

“...a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig tűrést, a tűrés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.”

(Péter második levele, 1: 5-7)

A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban:

Az ősi bibliai igazság – „*A bölcs tanítás az élet forrása.*” (Pb.13:14.) – ma is érvényes. A baptista óvoda célja, hogy gyermekei a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz.

A baptista köznevelési intézmény keresztény értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszeretet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát, és a gyermekek személyiségének optimális fejlesztését.

Az Európában 450 éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztséget gyakorló, több generációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt és a rendszerváltás óta tart fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.

Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, őszinteségre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak.

Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az Úr Jézuson keresztül Istenhez vezet.

A Baptista Szeretetszolgálat Magyarország egyik legnagyobb segélyszervezete, a megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segítsen a szükségben lévőknek. A Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól illeszkedően – köznevelési intézményeiben sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelésű igényű, és a roma tanulók felzárkóztatásáért, és a tehetséges gyermekek fejlődésének kibontakoztatásáért. Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint óvoda: az a hely, ahol a gyermek teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

II. A Baptista Szeretetszolgálat küldetésnyilatkozata

Küldetésünk a ránk bízott gyermek fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése.

A keresztyén elmének kell a legjobb elmének lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismerettel.

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni.

Törekvésünk, hogy a baptista óvodai intézmény olyan irányító testülettel, igazgatóval, pedagógusi karral és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a mindennapi fejlesztő munka és az intézmény vezetése során.

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása

Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a gyermekeket Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához.

A tanítás a következőkre összpontosít:

- A gyermek számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása
- A gyermek ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségére
- Minden nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó óvodai tevékenység segítse a gyermekek intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését.
- Felkészítés a szolgálatra

Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni.

Törekvésünk, hogy az intézmény mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számon kérhetőség következetes mintaképe legyen.

A bibliai értékek következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:

- Példamutató igényességet mutat az intézmény működési szabályzatának fejlesztésében és a számon kérhetőség terén az intézményvezetés működésében.
- Az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli.
- A pénzügyeket feddhetetlenül és nyíltan kezeli, ill. ellenőrzi.
- A kormánnyal és a hatóságokkal egyenes és krisztusi kapcsolatot tart fenn.
- Etikus, világos és nyílt fejlesztési stratégiákat dolgoz ki.
- Igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz.
- A szülői kapcsolatok terén őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

III. A Baptista Szeretetszolgálat által fenntartott óvodák által megfogalmazott értékek

- Intézményünkben legfontosabb alapértéknek tartjuk a gyermekek tiszteletét, szeretetét, elfogadását.
- A családokkal együttműködünk, elsődlegesnek tartjuk a családi nevelést, melyet az óvodai neveléssel kiegészítve törekszünk a harmonikus személyiségfejlesztésre.

- Pedagógusainktól, nevelést segítő munkatársainktól és a szülőktől is elvárjuk a humanista erkölcsi értékek tiszteletben tartását, az ennek megfelelő magatartás tanúsítását, úgymint: az egészség védelmét, munkához való hozzáállást, tanulás iránti igényt, a szeretet képességét, az egymás iránti tiszteletet, a megbocsátás, bocsánatkérés képességét, a megbánást, jóvátételt, a segítőkészséget, együttérzést, egymás elfogadását. Kialakulásuk, fejlődésük támogatása mintaközvetítéssel valósul meg a közösségi nevelés során.
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek, szülők és az intézményi dolgozók világnézeti elkötelezettségét, felekezeti hovatartozását.
- Kiemelten fontosnak tartjuk a gyermeki játék jelentőségét, a játékos fejlesztést, a tevékenységekben gazdag óvodai életet.
- Fontosnak tartjuk az esélyteremtés lehetőségének biztosítását minden gyermek számára.
- Kiemelten kezeljük az egyéni érési ütemhez, képességekhez igazított fejlesztést.

IV. Helyzetelemzés

1. Az óvoda földrajzi környezete, bemutatása

Újkenéz község Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyében, az Észak-kelet Nyírségben, Nyíregyházától Észak-keletre, mintegy 60 km távolságra, a Tisza mentén található település. A 4-es főútról Kisvárdánál leágazó alsórendű utakon érhető el, a települést átszeli a Záhony-Vásárosnamény vasútvonal.

A község idegenforgalmi szempontból kedvező területen fekszik: Nyugat felől a Ricsika- i erdő, Keletről a Tisza folyó kanyarulatai között. A településen főútvonal nem vezet át. Autóbusz és vasúti közlekedés köti össze a térségi központokkal. Vezetékes ivóvízzel, gázhálózattal, telefonrendszerrel, központi szennyvízhálózattal ellátott község. Internet elérhetőséggel is rendelkezik.

Az óvoda épülete a falu fő utcájában található, nem messze a Polgármesteri Hivataltól. Tágas udvara, csoportszobái 1974 óta adnak helyet, lehetőséget az óvodás korosztály nevelésére.

2012. szeptember 01. naptól az intézmény fenntartója a **Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy** (1111 Budapest, Budafoki u. 34/B), aki köznevelési megállapodás keretében vette át az önkormányzat ezen kötelező feladatát.

2. Szociológiai jellemzők

A közigazgatásilag önálló település lélekszáma 1074 fő. Az elmúlt időszakban a lakosság száma csökkent, annak ellenére, hogy a születések száma valamivel több, mint az elhalálozásoké. A gyermeklétszám az óvodáskorúak esetében nem változott jelentősen (40 fő).

Területünkön sok az idős ember, a nyugdíjas, a rokkantnyugdíjas. Az aktív korú lakosok száma 644 fő.

A munkanélküliség 22-25%-os. Az intézményekbe járó gyermekek szüleinek nagy része él nehéz anyagi körülmények között: munkanélküli segélyből, jövedelem pótló támogatásból, szociális járadékból. Sok szülőnek a közmunka program nyújt segítséget. A szülők kisebb része él bérből és fizetésből. Jövedelmüket kisebb- nagyobb földterületek megművelésével egészítik ki. A nyilvántartott vállalkozók szolgáltató tevékenységet folytatnak.

Az aktív korú lakosok számára a közeli városokban, Kisvárdában, Vásárosnaményban, Záhonyban, valamint a vasútnál adódik munkalehetőség.

Az önkormányzat közhasznú munkásokat foglalkoztat, ezzel is csökkentve a munkanélküliséget.

A kisebbség a lakosság 35%-a. Körükben még halmozottabban jelentkeznek az anyagi és foglalkoztatási nehézségek.

A családok szociális és kulturális helyzete, igénye nagyban eltér egymástól. Az iskolázottság egyre nő, a fiatalok igyekeznek tovább tanulni, szakmát szerezni, leérettségizni. A szülők között kevés a szakképzettséggel rendelkezők száma.

Mindezeket figyelembe véve nevelő- oktató munkánkat ehhez kell igazítani.

3. Pedagógiai Program

Programválasztásunknál a **tevékenységközpontúság** került előtérbe, mivel tevékenység közben lehet legjobban a gyermeki képességeket, készségeket fejleszteni. A minél több érzékszervet igénylő tapasztalás és a sokoldalú cselekvés nagyon fontos a 3-7-8 éves korú gyermekek személyiség fejlődése céljából.

Ennek érdekében:

- közvetlen tapasztalatszerzés által biztosítjuk, hogy pozitív viszony alakuljon ki a természethez, környezethez, az emberi alkotásokhoz
- óvodai kollektívánk a gyermekek és szülők számára példát mutat a környezetbarát életvitelről
- törekszünk arra, hogy minden érzékszervükkel való megtapasztalás útján szerezzenek ismereteket
- a környezeti nevelést komplex formában fogjuk fel, ezért a különböző tevékenységi területeket ennek megfelelően tervezzük, valósítjuk meg
- állandóan biztosítjuk a környezeti játékok feltételeit
- irodalmi anyagunkat a környezeti témákhoz kapcsolódva választjuk; folyamatosan bővítjük, megújítjuk
- újszerű ötletek és technikák alkalmazásával lehetőséget adunk a természet anyagainak megismerésére, a természet ábrázolására

V. Küldetésnyilatkozatunk

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és
és eszét, szaporítja tapasztalatait.*

Ő azt hiszi: csak játszik.

De mi már tudjuk, mire megy a játék.

*Arra, hogy e világban, otthonosan mozgó,
eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.*

(Varga Domokos)

1. Gyermekkép

Figyelembe vesszük, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség. Intézményünk gyermekközpontú, befogadó közegben, szeretetteljes nevelés biztosításával a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatására, a meglévő hátrányok csökkentésére törekszik.

Milyen gyermekeket szeretnénk intézményünkben nevelni?

- Nyugodt, kiegyensúlyozott, érzelmileg gazdag.
- Érdeklődő, jól kommunikáló, másokat tisztelő és elfogadó.
- Önmagát értékelni tudó, önkifejezésre képes, kooperatív, problémamegoldó.
- A körülvevő környezetet felfedezni vágyó, szerető, védő, hagyományainkat ismerő.
- Akik jól érzik magukat társaik és nevelőik között az óvodáinkban.
- Szívesen tevékenykednek.
- Testileg és lelkileg egészségesen fejlődnek.
- Választékosan beszélnek anyanyelvüket, gondolataikat világosan kifejezik.

2. Óvodakép

Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye, a családi nevelés kiegészítője. Lehetőségeink alapján biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődéséhez szükséges optimális feltételeket.

Az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő – személyiségfejlesztő elvárásainak megfelelően, személyisége teljes kibontakoztatásának támogatásával az iskolai beilleszkedést elősegítjük.

Óvodáink tevékenységrendszerre és tárgyi környezetére lehetővé teszi a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását.

Olyan óvodában kívánjuk nevelni a gyermekeket:

- Ahol a 3-7 éves korú gyermekek harmonikus személyiségének életkorra jellemző tulajdonságait kibontakoztassuk és erősítjük,
- Gyermekközpontú: minden a gyermek szempontjából történik, minden gyermek egyenlő.
- Elsődleges a gyermek megismerése, képességeinek figyelembe vétele, pozitívumainak megerősítése, differenciált fejlesztése.

- Következetes szokásrendszer és rugalmas napirend biztosítja az örömteli óvodai életet.
- Hangsúlyozzuk, hogy az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.
- Ahol a gyermek, a szülő és a munkatársak egyaránt felszabadultan, biztonságban érzik magukat,
- Munkánkat nevelőtestületi közösségben végezzük – ezzel is erősíteni kívánjuk a nevelői ráhatásokat,
- Az óvodai nevelésünkben érvényesül az egyének példája, tudásunkkal a gyermekek rendelkezésére állunk,
- Az egyén tiszteletben tartása mellett a társas viselkedés megtapasztaltatásával, gyakorlásával a gyermekek szocializációját kívánjuk segíteni.

3. Pedagóguskép

- Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
- A különbözőségeket, a gyermek egyéniségét tiszteletben tartó, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősítő, azokat elfogadtató pedagógus személyiség.
- Olyan pedagógus, aki a nevelőtestület aktív tagja, a Pedagógiai Programban megalkotott elvek, célok, feladatok megvalósításában együttműködő, kezdeményező, a pedagógiai módszerek megválasztásában önálló, akire szakmai tapasztalatok átadásának készsége és a megújulás igénye jellemző.

4. Az óvodai nevelés alapelvei, értékei, célkitűzései

- **A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi.**
 - szeretet teljes odafordulás, a gyermekek feltétel nélküli elfogadása, egyéni igények figyelembe- vétele
 - a gyermek megismerése után egyéni bánásmód alkalmazása
- **A gyermeki játék tisztelete, mely az óvodás korú gyermekek alapvető tevékenysége.**
 - a játék alaptevékenység, örömforrás, szabadon választott tevékenység
 - a játék feltételeinek biztosítása
- **A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.**
 - egyéni fejlesztés, egyéni képességekre, erősségekre való építés
 - tevékenykedtetésen alapuló fejlesztés
 - tapasztalati úton történő ismeretszerzés
- **Nyugodt, családias biztonságot nyújtó légkör megteremtése, amelyben a gyermeki játék elsődlegességet hangsúlyozzuk.**
 - társas kapcsolatok, érzelmi kötődések támogatása közös élményekkel, tevékenységekkel
 - a gyermek egyéni lelki állapotának és igényeinek figyelembevétele

- **Olyan gyerekek nevelése, akik érzelmileg gazdag, a környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő.**
 - a csoportélethez kötődő hagyományok ápolása
 - a gyermek reális énképének, pozitív tulajdonságainak erősítése
 - egymás elfogadása
 - a pozitív tulajdonságokra való építés, pozitív énkép kialakítása
 - az együttműködés szabályainak, az alapvető udvariassági szokások megalapozása, ezzel az erkölcsi értékrend megalapozása
 - a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
 - a „másság” elfogadása. Egymás iránti bizalom alakítása. Pozitív magatartási modellek, tevékenységek megmutatása.

VI. Intézményi célok és feladatok

1. Célok:

A gyermekek...

- szívesen járjanak óvodába, ahol érezzék biztonságban magukat,
- fejlődjenek egyéni tempójuknak, érési sajátosságaiknak megfelelően,
- legyenek aktív résztvevői a társas-kapcsolatoknak, fogadják el a másságot;
- a magyar nyelv segítségével legyenek képesek közreadni gondolataikat, kifejezni érzelmeiket,
- legyen természetes számukra az egészséges életmód, legyen egészséges önbecsülésük, önbizalmuk.

A szülők...

- szívesen, bizalommal vegyék igénybe óvodánk szolgáltatásait,
- ismerjék, véleményezzék és támogassák az óvodában folyó nevelőmunkát,
- aktívan kapcsolódjanak be az óvodai élet szervezésébe.

Munkatársi közösségünk...

- törekedjen a kiegyensúlyozott munkahelyi légkör megteremtésére, ahol mindenki szakmai tudásának, egyéniségének legjavát adhatja,
- aktívan vegyen részt a helyi pedagógiai program megvalósításában.

2. Feladatok:

Kiemelt feladataink között szerepel, hogy:

- az óvodai életet vonzóvá tesszük, családi légkör kialakítása,
- segítjük a gyermeket a szülőtől való zökkenőmentes elválásban,
- a gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy a tevékenységek közül a legtöbb a játéktevékenységre jusson.

- tervszerűen élményeket, tevékenységeket, eszközöket biztosítunk, a gyermekeknek, törekszünk arra, hogy minél több tevékenységet kipróbálhasson, elvégezhesen, amire képes, ami életkori sajátosságaiból adódik, és nem veszélyezteti a maga, vagy társai biztonságát,
- folyamatosan figyeljük fejlődésüket, a fejlődésben elmaradó gyermekeket a szülők beleegyezésével, speciális segítséssel támogatjuk, támogatjuk a gyermekek spontán kezdeményezéseit,
- olyan szülői fórumokat szervezünk és támogatunk, ahol a szülői közösség érvényesítheti az óvodai nevelőmunkában érdekei érvényesítését, folyamatos, szakszerű tájékoztatást és tanácsot adunk a szülőknek a gyermekek fejlődéséről, a nevelésről.

VII. Az óvodai nevelés általános feladatai

1. Az egészséges életmód alakítása
2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

1. Az egészséges életmód alakítása

Cél:

- Testileg, lelkileg egészséges gyermekek nevelése
- A gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása
- Az egészséges testi fejlődés segítése

Feladat:

Fejlődést támogató egészséges környezet biztosítása

- Az egészséges életmód szokásainak alakítása (öltözködés, tisztálkodás, táplálkozás)
- Testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek mindennapi edzése, egészségük megőrzése, védelme
- A hátrányos helyzetű környezetből érkező gyermekekkel az alapvető higiéniai szokások megismertetése, megalapozása

Kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, az óvoda minden felnőttje azonos mintát közvetít a gyermekeknek. Nevelő hatásunk elsődlegesen a gyermekek szokásrendszerét célozza meg. Az otthonról hozott és már kialakított pozitív szokásokra támaszkodva próbáljuk gyengíteni a negatív szokáselemeket.

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének megővését. A sokféle mozgás lehetőség – változatos eszközök – kedvezően befolyásolják az egész szervezet fejlődését. Elősegítik a harmonikus testi-lelki fejlődését, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megővését. Rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az alábbi tevékenységek során, természetes módon fejleszthető a gyermek:

- igényes kézmosásra szoktatás (folyóvíz, folyékony szappan, dörzsölés, körömkefe használat)
- saját fésű, törülköző használata
- a fogmosás megfelelő technikájának alakítása
- papír zsebkendő önálló használata
- a WC higiénikus használat
- kulturált étkezés kialakítása, biztonságos evőeszköz használata
- fejlettségi szintnek megfelelő öltözködési önállóság kialakítása
- a szükségletek optimális késleltetése
- önmagukkal szemben igény szint alakítása

Feladatok a különböző területeken

Gondozás:

- A gyermek komfortérzetének kielégítése, alakítása.
- A rendszeres tisztálkodás iránti igény kialakítása.
- Az egyes műveletek (fésülködés, zsebkendőhasználat, mosakodás, fogmosás, WC használat) helyes technikájának elsajátítása, gyakoroltatása.

Öltözködés:

- A ruházat mindig igazodjon a hőmérséklethez, időjáráshoz.
- A ruházat biztosítsa a szabad mozgást és óvjon a sérülésektől.
- Kényelmes lábbeli biztosítsa a láb fejlődését, a lábizmok erősödését.

Étkezés:

- Étkezési kultúra kialakítása
- Megfelelő mennyiségű és minőségű, vitaminokban, rostokban gazdag ételek fogyasztása.
- Minden tízórai friss gyümölcs – zöldség forrásokból áll.
- Az eszközök helyes használata.
- Különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Pihenés:

- A zavaró belső és külső ingerek megszüntetése.
- Az alvás előtti és alatti légsere biztosítása.
- Az egyéni alvászükséglet figyelembevétele.
- A délutáni pihenést higiénés igényünk miatt a gyerekek pizsamában illetve ágyneműs fektetőn töltik.

Levegőzés:

- Az időjárástól függően minél több tevékenység szervezése a szabad levegőn.

Tisztálkodási szabályok kialakítása:

- Kötelező kézmosás, étkezés előtt, WC használat után, a kézmosás szükség szerint igényének a kialakítása
- Fogmosás igényének a kialakítása az étkezések után

Betegség megelőzés és egészségmegőrzés:

- A gyermek egészségének ellenőrzése (reggel érkezéskor, folyamatosan napközben, a gyermek hazaindulása előtt)
- Betegség megelőzés, stressz oldás, immunrendszer erősítés.
- Prevenációs feladatok alapja a személyi higiénia következetes megtartása, környezethigiénia
- A gyermekek önmaguk és társaik testi épségének megóvására és védelmére nevelése (konfliktuskezelés, tolerancia)
- A balesetek megelőzése céljából a személyi és tárgyi feltételek ellenőrzése, a hibaforrások megszüntetése
- Baleset esetén az SZMSZ-ben szabályozottak szerint való eljárás

Mozgás:

- Az egészséges életmód kialakulásának egyik elengedhetetlen feltétele, mely nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéséhez.
- A gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg.
- A mozgáslehetőségek kötött és kötetlen formában valósuljanak meg.
- A mozgásfejlesztő program az egész személyiség fejlesztésére irányul, s változatos tevékenységek sorozatában valósul meg.
- A motoros képességek fejlesztése
- A nagy és finommozgások, testséma és fizikai erőnlét fejlesztése.
- A szem-kéz, szem-láb koordinációjának fejlesztése.
- Problémamegoldások erősítése mozgásos tevékenységgel elvégzett feladat-megoldásokkal.
- Mozgással kapcsolatos, és mozgáshoz kapcsolódó szókészlet fejlesztése.
- Ritmikus tevékenységekkel a ritmusérzék fejlesztése.

Környezettudatos magatartás:

- A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése,
- A természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer, érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- Környezeti vonatkozásban is aktív szemléletformálás.
- A természet és benne az emberi társadalom fenntarthatóságának, harmóniájának megőrzése a környezeti válság elmélyülésének megakadályozása érdekében.
- Egészségkép fogalmi háttérének kialakítása.
- A helyi környezet kiemelt szerepének tudatosítása.

Ennek érdekében:

- kellemes, nyugodt környezet kialakítására törekszünk
- követendő mintát nyújtunk a gyermekeknek
- éreztetjük, hogy mindig számíthatnak a felnőttek segítségére
- a fejlettségi szintjüktől függően nyújtunk több, kevesebb segítséget.
- biztosítjuk az alváshoz, a pihenéshez szükséges feltételeket.
- napközben biztosítjuk a folyamatos folyadékpótlást
- ***a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének, elősegítése;***
- ***a gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítése;***

Ennek érdekében:

- mindennap biztosítjuk a gyermek egyéni igényének megfelelő szabad mozgáslehetőségeket, a csoportszobában és az udvaron egyaránt:
- hetente egyszer szervezett, kötelező mozgásfejlesztésen vesznek részt a gyermekek
- a különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, így megelőzhetőek a balesetek
- támogatjuk a finommotorikát fejlesztő mozgásokat, játékokat
- ***a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;***

Ennek érdekében:

- családlátogatás során megismerjük az óvodába érkező gyermekek egészségi állapotát, ezt anamnézis lapon rögzítjük
- réteges öltöztetés érdekében – a szülők meggyőzésére törekszünk
- mindennap biztosítjuk az időjárás függvényében a levegőzést
- a káros hatásoktól óvjuk a gyermekeket (tűző nap, kánikula, köd)
- a csoportszobában egész nap biztosítva van a friss levegő
- megfelelően alakítjuk a higiénés szokásokat
- szelektív kukák használata
- ***az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek, és a gyümölcsök fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, betegség megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;***

Ennek érdekében:

- napirendünk jól átgondolt, rugalmasan kezelt.
- ésszerű, logikus szokásokat, szabályokat alakítunk ki.
- gyümölcsökkel, zöldségekkel, pótoljuk a vitamint.
- ***A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;***

- ***A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása***

Ennek érdekében:

- a gyermekek óvodába lépése előtt családlátogatás alkalmával tájékozódunk az otthoni körülményekről, szokásokról, életvitelről
- az egészséges életmód kialakítása során is differenciált bánásmódot alkalmazunk.
- biztonságos váltócipő szükségessége érdekében - a szülők meggyőzésére törekszünk
- a csoportszobáknak megfelelő természetes és mesterséges megvilágítása van
- a csoportszobák több funkciósak, barátságosak
- nyugtató hatású színharmóniára törekszünk csoportszobáinkban és az egyéb helyiségekben
- a gyermekek által használt eszközök, játékok elérhető magasságban vannak, melyek elhelyezésében ők is részt vesznek
- a papír zsebkendő, mindenki számára elérhető helyen van elhelyezve
- a törülközők jellel ellátott fogason vannak elhelyezve,
- a kézmosás folyékony szappannal folyóvízzel történik, körömkefe is rendelkezésre áll
- a gyermekeknek saját fogmosó felszerelésük van jellel ellátva, megfelelő magasságban lévő polcon elhelyezve, biztosított az ebéd után a fogmosás
- a WC helyiségeket válaszfal és függöny határolja el egymástól, biztosítva az intimitást
- az öltözőben a gyermekek ruhája, cipője jellel ellátott helyen van
- a gyermekek saját fésűje, jellel ellátott fésűtartóban található
- a környezet rendjének, tisztaságának védelmére törekszünk
- törekszünk a vízzel, villannyal való takarékosagra
- az óvoda épületek biztonságos zárása, zárva tartása megoldott
- az eszközök, használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása, a hibaforrások megszüntetése folyamatosan történik
- a tűzriadó rendszeresen kerül megszervezésre
- ***Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása***

Ennek érdekében:

- a tevékenység végzéséhez – lehetőségünk szerint - biztosítjuk a támogató környezetet
- kiépítjük az érintett gyermekeket elfogadó pozitív attitűdöt
- a szülőkkel való együttműködést a gyermekek igényeinek kiemelt figyelembe vétele jellemzi
- közvetítő szerepet vállalunk a speciális szakember fejlesztő tevékenységéhez

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Önállóan végzi a személyével kapcsolatos tisztálkodási teendőket.
- Kulturáltan étkezik. (terítés, evőeszköz használat, csendes beszéd)
- Igényli a rendszeres mozgást.
- Megfelelő módon öltözködik (sorrend, tempó, gombolás, cipőkötés)

2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Cél:

- Olyan érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtése, amelyben kialakulnak és fejlődnek a gyerekek szociális, erkölcsi és esztétikai érzelmei.
- A gyermekek egyéni képességeinek kibontakoztatása
- A különbözőségek elfogadása

Feladat:

- Szeretetteljes, családi, biztonságot adó óvodai légkör teremtése.
- Közös élményeken, tevékenységeken alapuló felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat kialakítása.
- Erkölcsi magatartás, erkölcsi szokások tudatos alakítása
- Toleráns viselkedésre, másság elfogadására nevelés.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A gyermek születésétől fogva a legkisebb közösség, a család tagja, ahol szeretet veszi körül, biztonságban érzi magát. Az óvoda többnyire az első nagyobb közösség, melynek szokásait megismeri, melyekhez próbál alkalmazkodni. Egészséges, ép fejlődésű gyermek számára inkább izgalom, esetenként félelem, szorongás az újtól, mintsem feladat az óvodába kerülés. Kiegyensúlyozott, derűs óvodai légkörben a gyermekek jól érzik magukat, szeretnek óvodába járni, kialakul érzelmi kötődésük óvónőjükhöz, fejlődnek társas kapcsolataik.

A gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda folytatja, és kiegészíti a szülők által megkezdett nevelést, szeretetteljes légkörben, a családokkal szorosan együttműködve segíti az óvodába való befogadást.

Mindezért szükséges, hogy:

- *A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;*

Ennek érdekében:

- előzetes családlátogatás során megismerjük a család nevelési elveit, tájékozódunk a családtagok egymáshoz való kötődéseiről, az érzelmi viszonyokról
- a családlátogatás tapasztalatai alapján készülünk fel a gyermekek fogadására
- a beszoktatás fokozatosan történik

- odafigyeléssel, törekszünk arra, hogy a befogadás időszaka pozitív élményt nyújtson a gyermek számára, elengedhetetlennek tartjuk az érkező gyermekek szeretetteljes fogadását
- a beilleszkedés segítése érdekében a gyermekek behozhatják otthonról kedvenc játékukat, az alváshoz szükséges kellékeket, amely biztonságot nyújt és megnyugtatja őket
- a csoportok kialakításánál az életkorokat vesszük figyelembe.
- derűs, nyugalmas környezetben fogadjuk a gyermekeket
- a gyermekek a csoportszobákhoz tartozó helyiségekben önállóan mozoghatnak, a csoportszobák ajtaja szinte mindig nyitva áll
- kiemelkedő szerepet kap a gondozási teendők személyes segítése, a gondozás közbeni meghitt, személyes testközeli együttlét
- a rugalmasan kezelt napirend változatos tevékenységei fokozzák az érzelmi biztonság érzését
- ***Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;***

Ennek érdekében:

- az óvoda minden dolgozója szeretettel, odafigyeléssel, megértéssel és türelemmel, fordul a gyermekek felé
- az óvónő közös tevékenységek során nagyfokú empátiás készséggel növeli a gyermekek biztonságérzetét
- az óvónő – gyermek kapcsolat a feltétel nélküli szeretetteljes elfogadás jellemzi
- a dajka - gyermek kapcsolatra a türelmes, elegendő időt biztosító segítőkészség jellemző
- az óvónők magatartását az egyéni, egyedi, különböző értékek pozitív irányú megközelítése és a nagyfokú tolerancia jellemzi
- támogatjuk a társas kapcsolatok alakulását, egymás elfogadását (játék, spontán és szervezett tevékenységek során)
- a gyermek-gyermek kapcsolatban erősítjük a pozitív attitűd fejlődését, a gyermekek egymás iránti empátiás készségének fejlődését
- kialakítjuk az együttműködés szabályait
- ***Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek;***

Ennek érdekében:

- a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményekre épülő sokszínű tevékenységet biztosítunk
- kialakuló én tudatukat önérvényesítő készségüket, játékos helyzetekben erősítjük

- a szokás-alakítás szempontjából fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek, az óvodába lépés első pillanatától kezdve próbálkozzanak a tevékenységekkel, az óvoda által kialakított szokások szerint
- figyelembe vesszük a gyermek egyéni igényeit, képességeit, tempóját, szokásait
- figyelünk arra, hogy legyen módjuk egyéni szükségleteik kielégítésére a közösségen belül
- támogatjuk a gyermekek érzelmi megnyilvánulásait, erősítjük a szükséges kontrollt
- modellszerűen viselkedünk
- a gyermekek fejlesztését azután kezdjük el, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, ismeri a felnőtteket és a gyerekeket, biztonságosan mozog az őt körülvevő óvodai környezetben
- fejlesztjük a másik gyermek megértése iránti képességüket
- a negatív érzelmek levezetésében biztosítjuk a megbeszélés lehetőségét
- kis történetekkel, példamutatással fejlesztjük az alapvető udvariassági szokásokat, magatartásmódokat
- ***Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól;***

Ennek érdekében:

- a gyermek-gyermek kapcsolatban kialakítjuk az együttműködés szabályait
- a gyermekek figyelmét a másik pozitív tulajdonságaira irányítjuk
- a gyermekek társas szükségleteinek kielégítése nem csak csoporton belül zajlik, hanem óvodai szintű program keretében is
- valljuk, és a gyermekekkel elfogadtatjuk, hogy a gyermekek különbözőek, minden gyermek érték, elfogadható, szerethető
- óvónőinket következetes pedagógus magatartás (elfogadás, tolerancia) jellemzi
- olyan légkört alakítunk ki, mely segíti a csoportban a különbözőségek elfogadását

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Ennek érdekében:

- Sokszínű óvodai élet szervezésével gazdag lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az együttes tevékenységre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre
- Kihasználjuk az érzelmi kapcsolatokat erősítő lehetőségeket:
 - kapcsolattartás tartósan hiányzó gyermekkel
 - élményszerző megfigyelő séták
 - játék, mindennapos mese
 - kirándulás

- névnap, születésnap megünneplése/ *szülői támogatással*/
- az ünnepekre való készülődés (Mikulás, karácsony, farsang, anyák napja, gyermeknap), ajándékkészítés
- Törekszünk közös élményszerzés lehetőségének kihasználására a családokkal
- Megalapozzuk a gyermekek viselkedés kultúráját, a már kialakult szokásokat erősítjük (köszönés érkezéskor, távozáskor gyermekeknek, felnőtteknek, kérés, megköszönés)
- Rendszeresen biztosítunk a gyermekeknek társas, szabályjátékokat (környezeti, testnevelési játékok, matematikai szabályjátékok, dalos játékok...)
- Ösztönözzük a gyermekeket a megkezdett tevékenység befejezésére, és a feladataikban jelentkező akadályok leküzdésére
- Demokratikus légkörben megbeszéljük a kialakult konfliktusokat, igyekszünk a gyermekekkel közös megoldást találni
- A gyermekek tevékenységeiben fejlesztjük erkölcsi tulajdonságaikat: önzetlenség, tolerancia, mások érdekeinek figyelembevétele, figyelmesség, igazságosság, lelkiismeretesség
- Megtapasztaltatjuk a felelősség érzését, alakítjuk az őszinteség, igazmondás-hazugsághoz való helyes viszonyt
- Tevékenységeikben fejlesztjük szociális érzelmeiket: együttérzés, segítőkészség, bizalom, részvét, örömszerzés, bánat-, fájdalomkózos felismerése, átélése
- A gyermekek nyitottságára építve a mese, vers, ének zene, énekes játék, rajzolás, mintázás stb. a környezet megismerésén keresztül fejlesztjük esztétikai érzelmeiket: a szép iránti fogékonyságot, a művészi élmény befogadására való igényt és képességet

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztyén kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Arra törekszünk, hogy gyermekeink megéljék a közösséghez való tartozás élményét, megismerjék a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit.

Ennek érdekében:

- Törekszünk arra, hogy a közösen végzett tevékenységek közben a gyermekek átéljék a felfedezés örömét és rácsodálkozzanak a szépre
- Tevékeny óvodai élet szervezésével biztosítjuk, hogy a külső világ élményszerű felfedezése, megismerése pozitív érzelmi kötődést alapozzon meg közvetlen, majd egyre bővülő környezetükkel
- Az óvodai életben megteremtjük a jeles napok, a nemzeti ünnep hagyományait
- Erősítjük a hazához, tájhoz, a kultúrához kötődést, az értékek megbecsülésére nevelést
- Arra törekszünk, hogy megalapozódjon a gyermekek viselkedésében, kommunikációjában a szép, mint érték megbecsülésének, védelmének készsége

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Ennek érdekében:

- Dolgozóinkat szeretetteljes bánásmód, odafordulás, törődés, tapintat, megértés, modell értékű biztosítása jellemzi
- Elengedhetetlen a csoportban dolgozó felnőttek kölcsönös tiszteleten alapuló kommunikációja, együttműködése
- Nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet, minimális szabályokkal együtt, melyeket úgy alakítunk ki, hogy megfeleljen az adott gyermek képességeinek
- Folyamatosan gazdagítjuk a közös élmények forrásait, a társadalmi tapasztalatok körét
- A társas és szabályjátékokat a fejlesztés érdekében rendszeresen biztosítjuk
- Fontosnak tartjuk a gyermekek társas kapcsolatainak megfigyelését és alakítását (a magányos gyermekek felé a páros kapcsolat erősítését)
- A vállalt feladatokban az akadályok leküzdésére motiváljuk a gyermekeket
- Az óvodapedagógus személyes mintaadása modell értékű az elképzeléseket, a közös terveket összehangoló stratégiában (a játszótársként, alkalmanként bekapcsolódóként)
- A magatartás formálás szempontjából fontos a gyermeki viselkedés egyéni igényekhez, szükségletekhez és fejlettséghez igazodó pozitív értékelése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A mai kor társadalmi elvárásaként jelentkezett az integrációs igény, az együttnevelés, egyes gyermekek egyéni képességeinek megfelelő fejlődése érdekében. A jól integrálható gyermekek jelenléte a csoportokban jótékony hatással van minden gyermekre.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében fontosnak tartjuk a gyermekek rendszeres óvodába járását, a családokkal való szoros együttműködést.

Ennek érdekében:

- Biztosítjuk a befogadó környezetet, óvodánkra jellemző az elfogadás, tolerancia, segítőkészség, a különbözőségek elfogadása
- Minden gyermek számára biztosítjuk az esélyegyenlőséget, az óvodai ellátást
- Kapcsolatot tartunk az érintett családokkal
- A szükségletekhez igazodó, differenciált fejlesztéssel alapozzuk meg az iskolakezdéshez szükséges készségek, képességek kialakulását
- Figyelünk a tehetséges gyermekekre
- Gyermekeiken keresztül igyekszünk pozitívan hatni a családi háttérre is
- A gyermekekkel egyéni és mikro csoportos formában foglalkozunk, a fejlődésüket nyomon követjük

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen jár óvodába.
- Képes önálló döntéseket hozni.
- Szívesen tevékenykedik a közösségért.
- Társai különbözőségeit tudomásul veszi, tolerálja.
- Képes a konfliktusok kezelésére.
- Társaival együttműködő.
- Különbséget tud tenni a helyes és helytelen viselkedés között
- Képes a késleltetett megerősítés kiváráására.
- Képes uralni indulatait

3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

- A gyermekek tapasztalataikat, érzelmeiket, gondolataikat szavakkal, mondatokkal tudják kifejezni.
- Környezetüket felfedezni vágyó gyermekekké váljanak

Feladat:

- A napirend, az óvodai tevékenységek tudatos kihasználása a beszédfejlesztés érdekében
- Tapasztalati lehetőségek biztosításával értelmi képességek fejlesztése

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodában folyó értelmi nevelés feladata a gyermekek ismereteinek rendszerezése és gazdagítása, az értelmi képességek fejlesztése. Az ismeret nyújtásának nagy szerepe van a gyermek tájékozódásának elősegítésében, a valóság pontos megismerésében.

A jövő, az egyre halmozódó információk tömege azt kívánja, hogy a gyermekek az értelmi nevelés során a legfontosabb képességeket birtokolják.

A 3-7 éves korosztály értelmi fejlődésének alapvető sajátossága az érzelmi motiváltság. A kedvező érzelmi állapot a gyermek cselekvésének elindítója, az érdeklődés egyik mozgató ereje. Ami iránt érdeklődik a gyermek, azt törekszik megismerni, ezáltal elindul a megismerési folyamat. Az óvodás gyermek számára annyi ismerhető meg a világból, amennyi érzékszervei által befogadható és amelynek élményszintű átvételére lehetőséget biztosítunk. A közvetlen, élményt adó tapasztalatszerzés elősegíti a korszerű látásmód megalapozását. Óvodáskorban az ismereteket az életből kell meríteni. A valódi tudás az, amit a gyermek

maga fedez fel és a megismerés után cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy a gyermek minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át és természetes kíváncsiságát kielégíthesse és az elsajátított ismeret alkalmazható, teljesítményképes legyen. Az egészséges gyerek mindenre kíváncsi, mindenre választ vár. Fontos az óvodapedagógus felkészültsége, korszerű szemlélete, lelkesedése, tervezőképessége.

Ennek érdekében:

- Egyéni igényeikhez, ötleteikhez, képességeikhez igazodva juttatjuk őket változatos tapasztalatokhoz
- Érdeklődésükre, kíváncsiságukra alapozva biztosítjuk a felfedezés, megtapasztalás élményét, egész nap folyamán
- Biztosítjuk, hogy a gyermekek a játékon tapasztalják meg a körülvevő világ sokszínűségét, szerezzenek tapasztalatot, gazdagodjon ismeretük
- Célunk a gyermekek aktivitásának, motiváltságának, kíváncsiságának ébren tartása és kielégítése, a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása
- Biztosítjuk az együttműködést, a közösen végzett tevékenységeket, ahol megosztják egymás között a tennivalókat és a kapcsolattartás végig kíséri a feladatmegértést, a végrehajtáson át a megoldásig
- Figyelembe vesszük, hogy ebben az életkorban az igazi tudás az, amit a gyermek maga ismer meg és cselekvésen keresztül sajátít el.
- A gyermek fejlődését megfigyeléssel, nyomon követjük és írásban rögzítjük
- Az óvónő személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés), kommunikációs helyzetek megteremtésével, ösztönzi a gyermekek közötti kommunikációt. Az óvodapedagógus nyelvhasználata, akkor példamutató, ha:
 - lényegre törő,
 - változatos hangzású,
 - hibátlan, érthető, világos és tiszta hangképzésű
 - megfelelő használó.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy differenciáltan foglalkozzon a nyelvileg hátrányos helyzetű, és kiemelkedő képességű gyermekekkel
- Az óvónők munkáját logopédusok segítik (Pedagógiai Szakszolgálat)

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára –mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyerek sokféle tevékenység közben, társaihoz és a felnőttekhez való viszonyának fejlődése során sajátít el. Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része. Az óvoda tevékenységben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. A beszédtanulást befolyásolja a gyerek ép idegrendszere, a családi, a bölcsődei és az óvodai környezete. Az ingerszegény környezetből

érkező, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében kiemelten fontos az egyéni fejlesztés a példa értékű felőtt minta.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Az anyanyelvi kompetenciák kialakításával biztosított a gondolatok és érzések kifejezésének képessége

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának fejlődését, szociális kapcsolatainak alakítását, erősítését, értelmi fejlesztését és elősegíti a gyermek sikeres iskolakezdését. A gyermekekre figyelő, jó beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja.

Ennek érdekében:

- arra törekszünk, hogy megismerjük a gyermekek beszédállapotát
- időt és helyet biztosítunk a felnőttek - gyermekek, gyermekek –gyermekek egymás közötti beszélgetésekre
- az óvodapedagógus értő figyelemmel fordul a gyermekek felé, beszéde példaértékű
- mondanivalója hiteles, beszéde szemléletes, nyelvtanilag helyes, érthető, választékos, metakommunikációs eszköztára változatos
- a beszélőkedv fenntartása kiemelt feladat, jelen van az óvónő személyes, kommunikációra ösztönző példája (odafigyelés, meghallgatás, változatos nyelvi eszközök)
- arra törekszünk, hogy a gyermekek bátran kérdezzenek, elmondhassák élményeiket, ötleteiket
- fontosnak tartjuk az alapvető kommunikációs és illemszabályok megismerését (köszönés, megszólítás, bemutatkozás, véleménynyilvánítása felnőttekkel és gyermekekkel)
- olyan élethelyzeteket, beszédhelyzeteket teremtünk, ahol a gyermeket meghallgatjuk, kérdezhet, választ kap, összefüggő mondatokban beszélhet
- lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek beszédaktivitását, beszédkedvét, a teljes odafordulással és aktív figyelemmel ébren tartsuk
- spontán és tervezett, egyéni és csoportos beszélgetéssel fejlesztjük kifejezőkészségüket, szókincsüket, beszédfigyelmüket, és beszédfigyelmüket
- közvetlen fejlesztési lehetőséget kínálunk a különböző anyanyelvi játékokon keresztül, amelyek játékos mozgásra cselekvésre épülnek és lehetőséget biztosítanak a szókincs bővítésre, kifejezőkészség, artikuláció fejlesztésére

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az óvodás gyermek számára az érzékszerveken keresztül biztosított, változatos, cselekvésen, tevékenységeken alapuló tapasztalatszerzés felgyorsítja a gondolkodás fejlődését. Tevékenykedtetéssel az érzelmi hatások fokozottabban érvényesülnek, fejlődik gondolkodásuk (szimbolikus gondolkodástól, a problémamegoldó gondolkodásig, fogalomalkotásig.) A tudásvágy kielégítése megnyitja az utat olyan magasabb rendű igények felé, mint az esztétikum iránti igény, az önmegvalósítás vágya, az alkotásvágy, a szabadságvágy.

A gyerekek megfigyelése, megismerése, fejlődésük nyomon követése jó kiindulópont a differenciált fejlesztés megvalósítására. A gyerek a differenciált bánásmód hatására jut el a saját értelmi képességeinek legmagasabb szintjére. Az egyéni fejlesztés biztosítja a sikeres iskolakezdést, hogy majdan a gyermekek önálló, kreatív, fantáziadús, kezdeményező, felelősséget vállaló felnőttekké váljanak.

A pedagógus hatásrendszere: elismerő szó, mozdulat, mimika, szemjáték, lelkesedés, boldogság - érdeklődés kimutatása, buzdítás, dicséret, érdeklődés, kiemelés, elismerés, megerősítés.

Ennek érdekében:

- fejlesztjük a gyermek énképét, segítjük testséma kialakulását
- olyan légkört biztosítunk, amely felfedezésre ösztönöz (fantázia, alkotó gondolkodás szárnyalása)
- maximálisan kihasználjuk azt, hogy a gyermek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő világot
- építünk a gyermekek spontán szerzett élményeire, tapasztalataira, bővítjük a természeti, társadalmi, tárgyi környezetéből szerzett benyomásaira.
- olyan sikerélményeket biztosítunk, melyek hatására az emlékezeti bevésés erősebb, mert az érzelmi többlet fokozza az értelmi fogékonyságát
- figyelem koncentrációt igénylő feladatokat biztosítunk
- a közös tevékenységek, a beszélgetések során a gyermek ráérez az együtt gondolkodás örömére, alakul kifejező- és problémamegoldó készsége, fejlődik gondolkodása
- megteremtjük annak lehetőségét, hogy a gyermek a művészeteken és az alkotómunkán keresztül szerezzen olyan élményeket, amelyek felkeltik és fenntartják a tanulás örömeit

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Helyesen észleli, és többnyire helyesen képzi a hangokat
- Összefüggően, választékosan beszél.
- Képes a nonverbális jelek megértésére.
- Kialakul beszédfigyelme.
- Differenciált észlelése kifinomult
- Érzékelése pontos
- Felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket
- Figyelemösszpontosításra képes

- Reprodukzív emlékezettel rendelkezik
- Fogalmi gondolkodása kialakult

VIII. Az óvodai élet megszervezése

1. Személyi feltételek

Óvodánkban két csoport működik (kis-középső, nagycsoport), átlagosan 19-19 gyerekkel. A gyermekekkel történő foglalkozást 4 fő óvodapedagógus és két fő dajka végzi.

A 4 óvodapedagógus határozatlan idejű kinevezéssel végzi munkáját.

Iskolai végzettségek: főiskola: 4 fő óvodapedagógus
középiskola: 1 fő dajka
szakmunkás: 1 fő dajka

Életkor szerinti megoszlás: 30-40 év között 1 fő
40-50 év között 1 fő
50-58 év között 4 fő

2. Tárgyi feltételek

A gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítését nagymértékben befolyásolja az intézmény tárgyi, dologi feltételeinek milyensége, az egészséges, barátságos környezet.

Óvodánk épülete 1974-ben kezdte meg működését egy általános iskola épületének átalakításával.

Az intézmény a fő utcán helyezkedik el, tágas udvarrészsel. Az épületben megfelelő méretű két csoportszoba, két mosdó, két öltöző helyiség biztosítja a gyermekek elhelyezését. A gyermekek által használt bútorzat cseréje az elmúlt években történt.

A gyermekek étkeztetését az intézménnyel egy épületben működő önkormányzati konyha biztosítja. Az egészséges táplálkozásnak kiemelt fontossága van óvodás korban. Az étkeztetésben a korosztály jellemzőihez igazodó étrend készítésére törekszenek.

Óvodánk nagy udvarral rendelkezik, mely lehetővé teszi a gyermekek mozgás és játékgigényének kielégítését.

Az udvari és a csoportszobai játékkellőanyag közepesnek mondható, folyamatos bővítésre szorul.

3. A nevelés tervezése és időkeretei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva kell megtervezni.

Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat:

- A teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra.

- A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet.
- A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg.
- A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására.
- A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan része a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok.
- A gyermeki személyiség fejlesztése az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe.

Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartamának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

A fejlesztés módszerei:

- A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül.
- Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozása keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani.
- A fejlesztés, a foglalkozás formáját a gyermek fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiinduló pontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.
- Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítjuk és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenekelőtt az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását.

A „hetirend” és a „napirend”:

- az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését,
- a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek szabad kibontakozását.
- A kialakított időrenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

NAPIREND

IDŐKERETEK	TEVÉKENYSÉG
7.00-9.00	Játék, gyülekezés, képességfejlesztés, verselés, mesélés, egyéni fejlesztés, mozgás
9.00-12.00	Tízórai, szabad játék a csoport életéhez rugalmasan alkalmazkodva Egyéni, vagy mikro csoportos fejlesztés, kezdeményezés. Mese – vers, kötelező foglalkozás, Játék, időjárástól függően levegőzés, séta, kirándulás
12.00-13.00	Ebéd, gondozási tevékenység
13.00-15.00	Pihenés
15.00-17.00	Uzsonna, gondozási tevékenység, játék a csoport szobában, a szabadban a szülők érkezéséig.

Napirendünk a gyermekek életrendjét szolgálja, és hozzájárul az egészséges fejlődéshez szükséges biológiai és pszichológiai feltételeinek megteremtéséhez, testi-lelki szükségleteinek kielégítéséhez.

Biztosítjuk a viszonylagos állandóságot és a rendszeresen egymást követő, de rugalmas tevékenységeket, mely által megteremtjük az érzelmi biztonságot.

Figyelünk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására, a játék, mint az óvadás gyermekek legfőbb élményforrása a napirendünkben a legtöbb időt foglalja magába.

HETI REND

<i>Napok</i>	<i>Mindennapi komplex foglalkozások</i>	<i>Komplex foglalkozások</i>
HÉTFŐ	Verselés, mesélés	Testnevelés (mozgás, mozgásos játék)
KEDD	Verselés, mesélés Mindennapi mozgás	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
SZERDA	Verselés, mesélés Mindennapi mozgás	Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tapasztalatok
CSÜTÖRTÖK	Verselés, mesélés Mindennapi mozgás	Külső világ tevékeny megismerése: természet, társadalom, ember
PÉNTEK	Verselés, mesélés Mindennapi mozgás	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.

IX. A pedagógiai ellenőrzés rendszere

1. Óvodánk írásos dokumentumai

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja.
Az óvoda Pedagógiai Programja
Házirend
Szervezeti és Működési Szabályzat
Az intézményvezető éves pedagógiai munkaterve.
Csoportnapló
Felvételi és mulasztási napló.
Felvételi és előjegyzési napló.
Óvodai szakvélemény.
Törzskönyv.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Heti nevelési-tanulási tervkészítés
- Hetirend és napirend összeállítása
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- A nevelőmunka folyamatos értékelése

2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja: a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei:

Dokumentumok ellenőrzése, elemzése.
A nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése.
A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése.
A helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése, ellenőrzése.

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős. Az ellenőrzés, értékelés is az ő feladata. Fontos az objektív értékelés, amely alaposítást, körültekintést igényel. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása. Az ellenőrzés kiterjedhet dokumentumok ellenőrzésére, valamint a gyermekcsoport fejlettségére. Az óvónők pedagógiai munkájuk ellenőrzésére azért van szükség, hogy munkájuk értékelésével tisztában legyenek, megőrizték a megújulás képességét, innovációjuk szakmai kontroll segítségével fejlődjön.

Az ellenőrzés a tanév folyamán előreütemezetten történik, az óvoda éves pedagógiai működési tervet tartalmazza.

Az egész óvodát érintő folyamatokban kiemelt jelentőségű a kimenet, az iskolába lépés szorosabb ellenőrzésére értelmezve.

3. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő Fejlődési napló vezetése félévenként történik, amely tartalmazza a testi, értelmi, verbális, érzelmi és szociális fejlődésének alakulását.

A fejlődési napló szerves része a gyermek anamnézise, amit óvoda kezdés előtt családlátogatás alkalmával töltenek ki a szülők.

Neveltségi szint mérése során rögzítjük a gyermek fejlettségének bemeneti és kimeneti állapotát. A gyermek bemeneti állapotát az óvodába kerülést követő 3 hónapon belül, a kimeneti állapotot nagycsoportban május 20-ig kell rögzíteni.

4. Az óvodás gyerekek képességmérése, értékelése

A mérés értékelés célja, hogy előkészítse a pedagógiai tevékenységének hatékonyságát azáltal, hogy folyamatosan figyeljük a gyermekek fejlődési ütemét, hoz igazodva, tervezzük a feladatait, juttatjuk el a gyermekeket önmagukhoz képest magasabb fejlettségi szintre.

A mérés értékelési céljai:

DIFER mérés

A mérést főként a megfigyelés, beszélgetés és speciális feladatlapok segítségével végezzük.

A célzott megfigyelést a csoportvezető óvónő végzi, a gyermek fejlődését egész évben, folyamatosan követi.

A DIFER mérés alapján értékeljük a gyermek:

- Írásmozgás-koordinációját,
- Összefüggés-megértését,
- Beszédhallását,
- Következtetését (erkölcsi érzék, feladatvállalás, feladattartás),
- Számlálását,
- Relációs szókincsét,
- Szocialitását

X. Az óvoda kapcsolatai

1. Gyermek - szülő és óvodapedagógusok kapcsolata

Alapelvek:

- A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, tiszteljük a szülőt, elfogadjuk még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztalunk.
- A szülőkkel való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és a segítő szándékot éreztetjük addig a pontig, amíg a szülő képes elfogadni. A kapcsolatunkat a tapintatra építjük, és arra törekszünk, hogy ez tovább mélyüljön a közös programok, együttes tevékenységek alkalmával.
- Elismerjük és elfogadjuk a család szokás és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában. Tiszteletben tartjuk a családok vallásos érzelmeit, politikai álláspontját.
- Mindaddig a család magánügyének tekintjük a családban történeteket, amíg azt nem tapasztaljuk, hogy azok a gyermek fejlődését, testi és lelki épségét veszélyeztetik. A gyermekek testi bántalmazásának, lelki sanyargatásának legkisebb gyanúja esetén is azonnal fellépünk.
- A gyermeki személyiség feltétel nélküli tisztelete és védelme.

Cél:

- Az óvodai és a családi nevelés egységének megteremtése, a nevelőpartneri viszony kialakítása és működtetése;
- Olyan nevelői hatások érvé a gyermekeket, amelyek egymást erősítve segítik a gyermekek fejlődését.

Feladat:

- A kapcsolattartás eddigi formáit minden nevelési év elején ismertetjük a szülőkkel. Új kapcsolattartási formák kidolgozása a szülők bevonásával.
- Szülői szervezet létrehozásának és működésének támogatása.
- A szülők figyelmének felhívása törvény adta jogaikra és kötelességeikre.
- Pontos információátadással segítjük a pontos tájékozódásukat.
- A Pedagógiai Program, Házirend, SZMSZ véleményezésének megszervezésénél véleményüket figyelembe vesszük. Első szülőértekezlet alkalmával ismertetjük a helyi nevelési programot és a Küldetésnyilatkozatunkat.

2. Kapcsolattartás, együttműködés egyéb intézményekkel

Együttműködő intézmény	Cél, tartalom	Forma / Mód
Fenntartó Baptista Szeretetszolgálat EJSZ	Kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolattartás Jogszabályi kötelezettségből adódó tájékoztatás	Értekezletek, konferenciák, továbbképzések, szakmai napok Ellenőrzések, beszámolók

Fenntartó Szeretetszolgálat Dunáninneni Igazgatóság	Baptista EJSZ Területi	Jó együttműködés Bizalmon alapuló kapcsolattartás	Kölcsönös tájékoztatás Egyéni beszélgetések
Megyei Kormányhivatal		kölcsönös együttműködés	Adatszolgáltatás és kérés
Újkenéz Község Önkormányzata		együttműködés, tájékoztatás	Kölcsönös tájékoztatás Információcsere
Pedagógiai Oktatási Központ Nyíregyháza		kölcsönös együttműködés	Továbbképzés Szolgáltatások igénybevétele Információs támogatás
Pedagógiai Szakszolgálat Kisvárdá		kölcsönös együttműködés	Információ csere A szolgáltatások biztosításának megszervezése Konzultációk a gyermekek fejlődéséről
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíregyháza		kölcsönös együttműködés	Információ csere A szolgáltatások biztosításának megszervezése Konzultációk a gyermekek fejlődéséről.
Kisvárdá és Térsége Szociális Szolgálat Család-és Gyermejjóléti Szolgálat		Rászoruló gyermekek problémájának figyelemmel kísérése, megelőzése, segítése. Jelzési kötelezettség	Tájékoztatás, beszélgetés Fórumokon való aktív részvétel Karitatív tevékenységek szervezése (ruha, könyv, tartós élelmiszer, tisztálkodó szer gyűjtés)
Egészségügyi intézmények: Háziorvos Védőnői Szolgálat Fogorvos		Együttműködés a gyermekek egészségének megóvása érdekében. Az óvodai beíratás támogatása Adatszolgáltatás	Védőnői szűrés Fogászati szűrés Iskolaérettségi vizsgálat A szülők számára szervezett programok, fórumok.
Községi Könyvtár		Művelődési intézményekben meghirdetett programok, mely az óvoda munkáját kiegészíti.	Bábelőadás szervezése Könyvtárlátogatás
Újkenézi Általános Iskola és AMI		Zökkenőmentes iskolaátmenet biztosítása Rendezvények összehangolása, látogatása	Megbeszélés Koordinálás Tájékoztatás
Egyéb kapcsolatok	szakmai	A projekt szakmai beszámolóinak elkészítése.	Csoportos, egyéni találkozók Szakmai irányítás

Projekt partnerek: EFOP-3.1-16- „Esélyteremtő Óvoda”	Adatszolgáltatás	
Egyéb kapcsolat: Falvak Kultúrájáért Alapítvány	Művészeti programok szervezése beillesztése az óvodai életbe.	Megbeszélés Tájékoztatás Rendezvény lebonyolításának biztosítása
Civil szervezet: Szóke Tisza Nyugdíjasklub Újkenéz	Rendezvénylátogatás	Programok, rendezvények látogatása

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és lehetőségei szerint szakmai kapcsolatot tart fenn.

XI. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

Intézményünk alapító okirata szerint nem látunk el sajátos nevelési igényű gyermeket.

1. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek ellátása

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. /2011. évi CXCV tv szerinti definíció/

Cél:

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az óvodai életben a közösség aktív tagjává váljon
- Önmagához képest fejlődjön
- Iskolaalkalmasság elérése

Feladat:

- Beilleszkedésük támogatása
- Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó környezet biztosítása.
- Egyéni szükségletek figyelembevétele
- Differenciált, egyéni fejlesztés személyes megvalósítása a napi tevékenységekben
- Egyéni fejlesztő foglalkozások biztosítása / kudarc lehetőségének kizárása /
- Környezet ingereinek leredukálása
- Bátorító nevelés elveinek érvényesítése

Alapelveink:

- Alkalmazkodunk a gyermekek állapotához, környezeti érzékenységéhez
- A pozitívumok erősítése, a negatívumok figyelmen kívül hagyása
- Biztosítunk számukra:
 - biztonságos, befogadó környezetet,
 - rendszeres egyéni fejlesztés lehetőségét,
 - speciális módszereket, módszertani eljárásokat.

A tanulási nehézségekkel küzdő gyermek jellemzői, tünetek:

- figyelmetlenség
- könnyen elterelhető figyelem
- összerendezetlen rajzok, rendetlen munkák
- ügyetlen mozgás
- ingadozó teljesítmény
- egyensúlyérzékelési zavar
- bizonytalan test séma
- koncentrációs képesség gyengesége
- saját testen való tájékozódás problémái
- szabálytalan ceruzafogás
- téri orientáció zavar
- jobb-bal irányok tévesztése
- nagy és finom mozgás koordinációjának zavara
- finommotorika fejletlensége
- alak-felismerési zavar
- térbeli relációk helyes felismerésének nehézsége
- gyenge ritmus érzék
- rossz a beszédhang megkülönböztető képessége
- hallási figyelem problémái, hanganalizálási gyengesége

Első fontos lépés a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek felmérése, megismerése.

Ha az óvoda pedagógiai módszerek nem vezetnek eredményre, a segítségnyújtás külső intézmények szakembereinek bevonásával történik:

- Szakértői Bizottság
- gyermekorvos, gyermekpszichiáter
- pszichológus
- védőnő
- családgondozó

A fejlesztés érdekében:

- elsődleges feladatunk az óvodai **prevenció, diszlexia prevenció**, mert így megelőzhető a későbbi tanulási zavar és az abból adódó iskolai kudarcok.

- törekszünk a gyermeket stimuláló megfelelő környezet biztosítására, mely támogatja a gyermekek szenzor-motoros képességeiknek fejlődését

Magatartási problémák jellemző megjelenése az óvodában

- **Agresszív viselkedés**

Az agresszív gyermek jellemzője, hogy igyekszik társait alárendelt helyzetbe hozni, és a testi erejét fitogtatja még akkor is, ha alkati sajátosságai ennek ellentmondanak. Verbálisan is agresszív, nemcsak durva kifejezéseket használ, hanem nonverbális megnyilvánulásaival is félelmet kelt társaiban. Jellemző a mindenkit túlharsogó stílus, az erős indulattal, erőteljes gesztikulációval és mimikával telített mondanivaló. Egyedül nem tudja lekötni magát, csak társakkal szeret játszani. Az agresszív gyermek jellemzője, hogy testi erejét fitogtatja akkor is, ha arra nincsen alapja. Verbálisan is agresszív, drasztikus, sokszor trágár, közönséges szavakat használ. Játékára jellemző, hogy nem csak a játék tartalma, hanem stílusa is agresszív. Nem csak eljátszza, hogy lelő valakit, hanem közben fájdalmat is okoz. Ezek a gyerekek nem csak a társaikkal, hanem a felnőttekkel is durvák és erőszakosak, gyakran nem a megfelelő eszközökkel akarják magukra felhívni a figyelmet és vezető szerepet betölteni. Az agresszív viselkedést kiválthatja az agresszió látványa (szülői minta, média), az a tapasztalat, hogy az agressziót jutalmazzák, illetve nagyon gyakori, hogy a gyermekben lévő frusztráció okozza az agressziót. Az agresszió egyfajta önjutalmazó szerepet is betölthet, az önbizalom fenntartását is szolgálhatja.

- **Szorongás**

Játéktevékenysége szegényes, szerepjátékokban az alárendelt szerepét tölti be, nem kezdeményez. Visszatérő probléma, hogy nem mer a többiek közé menni, távolról szemléli őket, Kommunikációja közbeni mimikája, gesztusai szegényesek, sokszor kerüli a szemkontaktust, megnyilvánulásai visszafogottak. Gyakori, hogy „a gátoltság, féltékenység miatt kialakul egy cselekvési deficit”, melynek következménye lehet, hogy képességei alatt teljesít. Szorong, fél az új helyzetektől, feladatoktól.

Magatartási problémák lehetséges tünetei:

- csapongó érdeklődés, motiváció hiánya, zavara, gyenge feladattudat,
- fáradékonyság – szórt, könnyen elterelhető figyelem, érdektelenség,
- agresszív viselkedés, agresszivitás a beszédben, visszabeszélés,
- alkalmazkodóképesség zavara, társas kapcsolatok hiánya, félelem a felnőttektől, társaktól, félelem a feladathelyzetektől, zárkózottság,
- hazudozás, hangulatingadozás, hangoskodás vagy túlzott csendesség,
- önbizalom hiánya, gyakori sírás, körömrágás, ujjszopás, gyakori hasfájás, bepisülés,
- szemkontaktus kerülése, nyugtalanság, dadogás
- túl mozgékonyság, impulzivitás, szófogatlanság.

Ennek érdekében:

- elengedhetetlen az érintett családok alapos megismerése, a fokozott együtt működés.

- bizalom kiépítése a gyermek –pedagógus között.
- az érintett gyermekek alkalmazkodásának elősegítése
- a gyermek tevékenységének folyamatos figyelése, pedagógiai elemzése.
- következetes, érthető szabályrendszer működtetése.
- a helytelen viselkedéskor a probléma teljes feltárása, megbeszélése.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek integrált nevelése során elvárt eredmények:

- A gyermekek beilleszkednek a közösségbe, lehetőségükhöz képest közösség aktív tagjaivá válnak.
- Alkalmazkodóbbakká válnak
- Erősödnek pozitív személyiségjegyeik
- Alakul önismeretük, formálódik énképük, fejlődjön önbizalmuk, és kudarcűrő képességük

2. Kiemelten tehetséges gyermek:

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. /2011. évi CXC tv szerinti definíció/

Cél:

- A kiemelkedő képességű, tehetségígéretes gyermekek képességeinek hatékony kibontakoztatása, ezáltal személyiségük komplex fejlesztése.
- Az óvoda és a család fokozott együttműködése a tehetséges gyermek érdekében.

Feladat:

- A gyermek tehetségének felismerése
- Nyitott, támogató attitűd biztosítása
- A gyermek motivációjának, kíváncsiságának, kreativitásának ösztönzése, megismerési, alkotási szükségleteinek kielégítése
- Gazdag tevékenységbázis, sokoldalú tevékenységi lehetőség biztosítása
- A tehetséges gyermek rendszeres egyéni, differenciált fejlesztése
- A gyermek erős és gyenge képességeinek komplex fejlesztése
- Egyéni fejlesztési terv készítése, a fejlődés dokumentálása
- A pedagógusok továbbképzéseken vegyenek részt, képezzék önmagukat és biztosítva legyen az egymástól való tanulás lehetősége

Alapelvek:

- A tehetséges gyermek nevelése a komplex pedagógiai folyamat része.
- A szunnyadó tehetség rejtekezik, gyakran ezért is nehéz felismerni.
- A speciális képességek csak speciális bánásmód hatására tudnak fejlődni
- adott területen mélyebb ismereteket szerezhetnek

- egyéni fejlesztési terv alapján történő fejlesztés
- a család meggyőzése arról, hogy segítse a gyermeket.

A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése során elvárt eredmények:

- Tisztában van kiemelkedő képességével, és ennek megfelelően reális önértékeléssel rendelkezik
- A kisebb és nagyobb óvodai közösségben is érvényesülni tud a tehetséges gyermek kiemelkedő képessége
- A tehetséges gyermek egyéni fejlesztési tervében megfogalmazott célkitűzés megvalósul
- A gyermek adott területen kiemelkedő kimeneti mutatókat ér el, korosztálya átlagánál folyamatosan magasabb teljesítményt nyújt
- A tehetséges gyermek *gyenge* oldalának/kevésbé tehetséges/ területei is fejlődésnek indulnak, hiányosságai kompenzálódnak, nincsenek kirívó szociális problémáik
- Erősödnek pozitív személyiségjegyei
- Egyéni érési ütemének és képességeinek megfelelően alkalmassá válik az iskolai életre

XII. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

1. Játék

Cél:

- Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol az óvodában jellemző a spontán játék érvényesülése
- A gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása a játékban
- Kezdeményező, személyek közötti pozitív kapcsolattartásra képes gyermekek nevelése

Feladat:

- A játék feltételeinek biztosítása, ahol a gyermek mindennapi játéka örömforrás
- A gyermekek játékban alakuló társas kapcsolatainak támogatása, fejlődésbeli különbségek tolerálása
- Támogató, ösztönző, indirekt óvónői magatartás, reakció biztosítása

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Óvodáskor kezdetére a gyermek fejlődésének egy új szakaszába lép. Mozgásának és értelmi képességeinek fejlettsége lehetővé teszi, hogy jobban megértse környezetének jelenségeit, az emberek tevékenységét, kapcsolatait és mindez sajátos tevékenységében, a játékban valósulhat meg.

A játék az óvodás gyermek elsődleges, alapvető, spontán, mindennapjait átszövő, semmi mással nem helyettesíthető, nem pótolható, magáért a tevékenység örömeért végzett, önkéntes szabadon választott komplex gyermeki tevékenység.

Játékon keresztül ismerkedik a gyermek mozgáskészségének lehetőségeivel, a tevékenységek folyamatában fejlődik kézügyessége. Jelentős hatással van értelmi képességeinek fejlődésére, fejlődik érzékelése, észlelése, tartósabbá válik figyelme. Megbízhatóbb lesz megfigyelőképessége, tudatosabb az emlékezetbe vésés és a felidézés fokozza tájékozódó-kutató tevékenységét, fejleszti lényegmegragadó képességét. A játéknak jelentős képzeletfejlesztő hatása van, a tevékenységek közben felmerülő problémák megoldását a gondolkodás fejlődése segíti.

A játék kezdeményezőbbé, találékonyabbá teszi a gyermeket, fokozza bátorságát, önállóságát, önbizalmát. Hozzásegíti ahhoz, hogy a cselekvéseiben türelmes, kitartó legyen, miközben fejlődik akaratereje, kialakul benne a későbbi munkafegyelem alapja. A közös tevékenységekben megtanulja az alkalmazkodást, közben alakul jelleme.

A játékban a gyermek megoldási módokat kap egyes élethelyzetekben való viselkedésre, újraélheti kellemes élményeit. Kiélheti szorongásait, negatív élményeit, megnyugodhat.

A gyermekek legfontosabb és legfejlesztőbb személyiségformáló tevékenysége, ezáltal az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, amit az óvónőnek tudatosan kell felhasználni a készség, képességfejlesztés, a nevelés érdekében.

Ennek érdekében:

- figyelembe vesszük, hogy a játék a gyermek önként választott tevékenysége, szabad akaratból, külső kényszerítő körülmények nélkül jön létre
- biztosítjuk a folyamatos, önfelelt, minden nap visszatérő, hosszantartó szabad játék lehetőségét
- fontosnak tartjuk, hogy az élményeket, élethelyzeteket játék közben újra felidézzék átéljék és kijátsszák.
- lehetőséget adunk a nézelődésre, válogatásra, töprengésre, kísérletezésre, a legvonzóbb játék elkezdésére
- segítjük a játékban a szabadon, következmények nélküli próbálkozást
- teret engedünk, hogy a gyermekek játék közben kiélhessék szorongásaikat, újra éljék kellemes élményeiket
- elősegítjük a szabad képzetársítások fejlődését

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé,

kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A gyermek nevelésében a család a meghatározó. A kisgyermek első játszótársa a szülő. Az óvoda szeretetteljes légköre, vidám hangulata a szülő és gyermek számára biztonságot, nyugalmat áraszt. Az átmenetet az óvónő gyengéd türelmes, szeretetteljes, elfogadó magatartással segíti, ezáltal mélyül a gyermekkel való érzelmi kötődése. Ilyen légkörben a gyermek jól érzi magát, szabadon tud játszani.

Az óvoda a sajátos nevelési eszközeivel, kiegészíti, támogatja, segíti a családi nevelést a játék területén is. Tartalmas, folyamatos együttműködéssel elérhető, hogy a szülők elfogadják, megértsék a játék egyedülálló és fontos szerepét a gyermek személyiségfejlődésében.

Ennek érdekében - az óvónő szerepe, pedagógiai magatartása játékban:

- utánozható és bevonható játszótárs
- viselkedésével alakítja a csoportban a toleranciát, elfogadtatja a másságot
- magatartása együttműködő, támogató, segítő, ösztönző
- fantáziát serkentő és a kíváncsiságot ébresztő derű, humor jellemzi
- csoportjában kialakítja az együttélés szabályait
- nem hagyja magára a gyermeket a játékban
- bekapcsolódik, nem irányít, alakítja, támogatja a gyermekek közötti játék és társas kapcsolatokat, az együttélés szabályainak alakulását
- kisebbeknél kezdeményező, rendelkezik a játékból való „olvasni tudás” képességével, mely empátiát, tapintatot igényel
- olyan szinten segít, amilyenre a gyermeknek szüksége van
- segít a gyermekek közötti konfliktusok elrendezésében, lehetséges megoldás megtalálásában
- a játékba csak a gyermek testi épségének védelmében avatkozik be
- tiszteletben tartja a gyermekek játék kezdeményezéseit, a gyermekek által vállalt szabályokat

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

Játékra ösztönző szeretetteljes, nyugodt óvodai légkörben a gyermeknek lehetősége van megválasztani a játékhoz szükséges társat, eszközt. Egyéni vágyait, ötleteit a kötetlen játéklehetőségekben, szabadon megvalósíthatja. Így a világ dolgai iránt érdeklődő, önállóan kezdeményező gyermekké válik.

A gyermek saját személyiségén keresztül érzékeli az életet, tapasztal meg eseményeket, melyek pozitív vagy negatív élményt váltanak ki belőle.

Ennek érdekében:

- elsődlegesnek tartjuk a játékra ösztönző nyugodt légkör kialakítását, mely elengedhetetlen feltétele az egész óvodai életnek, mert e nélkül elmélyült, örömet adó játék nem lehetséges.
- fontosnak tartjuk az együttélés alapvető szabályainak és szokásainak kialakítását, folyamatos alakítását, megerősítését, elfogadtatását, betartatását,
- megteremtjük a gyermek és környezete közötti összhangot, hogy a játék mindennap örömforrás legyen
- megfelelő helyet alakítunk ki a csoportszobában az óvodai játékhoz
- a csoportban vannak állandó játszóhelyek, de a változtatásra is lehetőséget adunk
- segítjük a több napon át tartó játékot (bővítés, kiteljesítés)
- az udvaron játszóhelyeket, lehetőséget biztosítunk változatos mozgásra: nagymozgás fejlesztésre, mászókézésre, térbeli helyzetek gyakorlására, labdajátékokra stb., törekszünk arra, hogy a gyerekek minél több időt töltsenek a szabad levegőn
- biztosítjuk a különböző életkorú és fejlettségű gyerekek számára az eltérő játékeszköz-igényt
- a játékeszközeink könnyen tisztíthatóak, nem balesetveszélyesek, esztétikusak, motiváló hatásúak, megfelelő minőségűek,
- a nagymozgások fejlesztésére az udvaron biztosítunk megfelelő eszközöket
- a különböző szociokulturális környezetből érkező gyermekeknek sok közös tapasztalatszerzésre adunk lehetőséget, személyiségük fejlődésének érdekében.
- figyelembe vesszük az egyéni élményeiket, lehetőségeinkhez mérten a gyermekek egyéni elképzeléseit, /melyet a különböző családi háttér befolyásol/
- építünk a szülővel közösen végzett gyűjtőmunka örömére

Óvodáskorban megjelenő játékfajták, játékformák:

Gyakorló vagy funkciójáték

Konstruáló, építő (alkotó) játék

Szerepjáték

Szabályjáték

Népi játék

Dramatikus játék, bábozás

Barkácsolás

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Ha a gyermek érzi: óvják, védik, elfogadják olyannak amilyen, mindig számíthat a felnőttek segítségére, támogatására, és önállóan, szabadon tevékenykedhet – boldog, egészséges lelkű, kiegyensúlyozott lesz.

Meghatározó ebben az óvónő személyisége, elkötelezettsége. Aki meggyőződéssel, szakmai tudással, felelősséggel, hitelesen, a gyermeket értve, tudatos és tervszerű. Ugyanakkor rugalmasan alkalmazkodik egy-egy játék közben kialakult helyzetéhez.

Ennek érdekében:

- az óvónőnek feltételteremtő, folyamatokat befolyásoló, fejlesztő szerepe van

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység-szervezésben is meg kell mutatkoznia.

A gyermek óvodába érkezésétől a hazamenetelig folyamatos napirend szerint – időkeretek között – szerveződnek, valósulnak meg az óvodai tevékenységek. Mindez elősegíti a gyermekek számára, igényeikhez, egyéni képességeikhez alkalmazkodó tevékenységek megvalósulását, az egyéni segítségnyújtást, differenciálást.

A napirendi időkeretek rugalmas kezelése eredményeképpen minimális az egyes tevékenységek közötti várakozási idő, nincs torlódás, zsúfoltság, legtöbb időt, a gyermekek önálló kezdeményezésén alapuló játék kapja. Lehetőséget kell biztosítani a megkezdett játék folytatására mindaddig, míg az számukra érdekes, örömet adó.

Ennek érdekében:

- folyamatos napirenddel biztosítunk rugalmas időkeretet a játékidő zavartalanságához, az elmélyült tevékenységek folyamatosságához
- elegendő időt biztosítunk a játékokra, hogy kijátszhassa magát a gyermek
- jelezzük a játék befejezésének közeledtét

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Játéktémái változatosak
- Képes a játék megtervezésére, megszervezésére
- Képes szerepeket megosztani
- Kitartóan - akár több napon keresztül is –játszik egy játéktémát
- Egyéni ötletei alapján, kreatívan konstruál
- Képes bonyolultabb szabályjáték megtanulására, a szabályok betartására, a szabályok kitalálására
- Próbálkozik játékeszközök készítésével

2. Verselés, mesélés

Cél:

- Szeressenek meséket, verseket hallgatni és mondogatni.
- Pozitív személyiségjegyek, erkölcsi tulajdonságok megalapozása a meséken, verseken keresztül

Feladat:

- A mindennapi irodalmi élmény biztosítása

- Dramatizálási lehetőségek biztosítása, támogatása
- A mesék hallgatása során élménynyújtással feszültségek feloldása, mese- és valóságtudat, belső kép kialakítása, kreativitás fejlesztése.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi-népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az irodalmi nevelés az anyanyelvi kultúra és a műveltség megalapozását szolgálja. Sokféle tevékenységhez - a gyermekek kezdeményezéseire és az óvónő által kezdeményezett helyzeteihez - spontán kapcsolódik. Az óvodában a mondókák, versek, mesék olyan varázseszközök a kezünkben, melyekkel a gyermekek értelmi, érzelmi szükségleteinek kielégítésén túl az anyanyelvi kompetenciáikat is fejleszthetjük.

A verselés és mesélés élmény a kisgyermek számára. Ez érzéki benyomásokból támad, és érzelmi állapotokat hoz létre. Kezdetben a gyermek a befogadó, az óvodapedagógus az „előadó”.

Ezért lényeges, hogy csak nyelvileg tiszta és értékes verset, mesét halljanak a gyermekek.

A népi mondókák és a népmesék anyanyelvünk sajátos ritmusát, dallamát, hangzóvilágát, nyelvünk legbensőbb törvényeinek megfelelő formában közvetítik. Ugyanez érvényes a klasszikus és kortárs költők és írók műveire is. Fontos a kisebbség és más népek kulturális értékeinek a megismertetése is. Az irodalmi művek tartalma hozzájárul a gyermekek világképének kialakulásához, a nemzeti kultúra alapjainak lerakásához, az erkölcsi és esztétikai értékek közvetítéséhez. Hatását tekintve gazdagítja, színesebbé teszi a gyermekek lelki világát.

A mese a csend szigete. Oldja azt a szorongást, melyet a nagyrészt a még ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekekből. A mese az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít. A mese csodákkal van tele, közel áll a gyermekek képzeletvilágához.

A népi mondókák, versek, népi játékok — ismeretlen és ismert szerzők által megzenésített formában — erősítik az irodalom és a zene kapcsolatát, fokozzák a gyermekekre gyakorolt hatását.

A mondóka, a vers mozgásra ösztönzi a gyermeket, az improvizálást támogató felnőtt erre maga is példát adhat.

A nagyobb gyermekeknél megjelenik az elbeszélések iránti érdeklődés, személyes történetek és a saját mese létrehozásának igénye.

A mese, a vers, a bábozás és a drámajátékok segítik az emberi kapcsolatok kialakítását, a világ megismerését, oldják a szorongást. Hozzájárul az indulatok feldolgozásához, érzelmeik kifejezéséhez, szókincsük bővüléséhez, ritmusérzékük és artikulációjuk fejlődéséhez.

Ennek érdekében:

- a gyermekek napirendjét úgy alakítjuk ki, hogy egész nap biztosítjuk számukra a megfelelő időt, helyet, eszközt az irodalmi, anyanyelvi tevékenységekhez, a csoportszobában és az óvoda egész területén - az öltözőben és az udvaron egyaránt.
- mindennap biztosítjuk az irodalmi élményt a gyermekeknek.
- biztosítjuk a megfelelő azonosulást, átélést segítő érzelmi légkört és az igazi meséléshez csöndet, nyugalmat, állandó, meghitt környezetet.
- a befogadási időszakban a kapcsolatok erősítésére kihasználjuk az irodalom érzelmeit befolyásoló hatását, gyakran nyújtunk lehetőséget az együtt játszásra.
- törekszünk arra, hogy tudjanak csendben, figyelmesen mesét hallgatni.
- tartalmilag olyan irodalmi anyagokat választunk, melyek fejlesztik az emberi kapcsolatokat, önismeretet alapoznak és segítik a környezet, a világ megismerését.
- az irodalmi anyagunk egyaránt tartalmaz népi, klasszikus, kortárs és más népek irodalmi műveit.
- megfelelő minőségű, mennyiségű változatos eszközt biztosítunk a gyermeknek - hozzáférhető helyen /mesekönyvek, lapozgatók, bábok, dramatikus kellékek, megfelelő méretű paraván, stb./
- a mese, vers élményszerű, hangsúlyos előadásával formáljuk belső meseképüket, gyarapítjuk szókincsüket.
- törekszünk az élményszerű, hangulatos, figyelemfelkeltő és figyelemfenntartó előadásmódra.

- a gyermekeket megismerve olyan meséket is választunk, melyek segítik a szorongásos gyerekek viselkedésének oldását, az indulatok feldolgozását, belső képteremtésre, megláttatásra tanítanak.
- lehetőséget biztosítunk, hogy irodalmi élményeiket megjelenítsék ábrázolásban és kifejezzék mozgással.
- lehetőséget biztosítunk arra is, hogy az általuk kitalált történeteket is elmondják, vagy a már ismertek cselekményét tovább szövik, befejezzék.
- a dramatikus játékhoz elengedhetetlenül fontosnak tartjuk a szimbolikus szerepre utaló kelléket, jelmezt, eszközt. Ezzel segítjük, hogy a gyermek mesevilágába való átlépése, átváltozása, a szerepbe való beleélése még sikeresebb legyen.
- az egyéni adottságuknak megfelelően, nyelvi játékokkal is fejlesztjük beszédképességüket, nyelvi képességeiket.
- különböző bábfajtákat biztosítunk, melyekkel gátlásaikat, szorongásaikat feloldhatják, érzelmeiket kifejezhetik.
- az iskolák és közművelődési intézmények által szervezett programokon lehetőség szerint részt veszünk.
- ösztönözzük a szülőket arra, hogy otthon minél többször meséljenek gyermeküknek.

Az óvónő feladata mesélés-verselés során:

- Megteremti a biztosságot, azonosulást elősegítő érzelmi légkört, csendet.
- A mindennapos meséléssel, verseléssel, mondókázással biztosítja a gyermek testi-lelki harmóniáját.
- Ölbéli játékok, mondókák együtt játszásával, mondogatásával megteremti az érzelmi biztosságot.
- Az irodalmi anyag összeállításánál, figyelembe veszi a gyermeki érdeklődést és fejlődépszichológiai, érési sajátosságokat, az egyéni képességeket.
- Nyelvtanilag helyesen, megfelelő kiejtéssel, artikulációval, a beszéd zenei elemeinek érvényesítésével tolmácsolja az irodalmi művet, tekintete, mimikája, hanglejtése fokozza a meseélményt.
- Megfelelő empátiával, gyermek közeli előadásmóddal éri el, hogy a gyermekek érzelmi biztosságban érezzék magukat, s így belső képviláguk a hallottakról kialakulhasson.
- Megismerteti a gyermekeket a mesében, versben előforduló idegen szavak, kifejezések jelentésével.
- Elérhető, könnyen hozzáférhető helyen biztosítja a gyermekek számára a meséskönyveket, lapozgatókat, bábokat, a dramatizáláshoz szükséges kellékeket.
- Lehetőséget ad és kínál a gyermeki önkifejezésre, a mese, a vers, mozgással és ábrázolással történő megjelenítésére.
- Lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek saját meséjüket elmondják.
- Együttműködik a logopédussal, a beszédhibás gyermekek fejlesztése érdekében.
- Együttműködik a szülőkkel, meggyőzi őket, az otthoni mesélés jelentőségéről, fontosságáról.
- A felhasznált irodalmi anyagot folyamatosan színesíti, bővíti

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Igényli a mesehallgatást
- Szívesen ismételt mondókákat, verseket, rigmusokat
- Szívesen mesél, bábozik, dramatizál
- Tud meséket, történeteket folytatni, kitalálni és azt mozgással megjeleníteni, kifejezni
- Óvja a könyvet, ismeri annak funkcióját
- Mesetudata kialakult

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése közös éneklés, zenehallgatás során.
- Alakuljanak ki az alapvető zenei képességek

Feladat:

- Naponta juttassuk a gyerekeket zenei élményhez
- Zenei ízlésük formálása mozgás, ritmus, énekes játékokon keresztül.
- Zenei kreativitás fejlesztése

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközként szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A gyermekek különféle nyitottsággal és befogadóképességgel születnek. A kisgyermek első zenei élményeit a családjában éli át. Minden tanulási és viselkedési terület fejlesztésére jó hatással van. Felkelti és fokozza az aktivitást, képes szabályozni a feszültséget, indulatokat kelt és levezet, nyugalmat teremt, érzelmeket mobilizál, serkenti a képzeletet, az emlékeket, befolyásolja a közérzetet, alakítja a viselkedést, az átélhető öröm élményével vesz körül.

A család az óvodai zenei neveléssel együttműködve segítheti a gyermek zenei fogékonyságának megalapozását. A zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan fontos, hogy a gyermekek örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek

Az óvodai zenei nevelés a mondókákat és az énekes játékokat a magyar gyermekjáték-hagyomány anyagából, és a népzenei sajátosságokra épülő komponált gyermek-műdalokból meríti.

A mozgás, a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt az óvodáskorú gyermek számára. Az énekes gyermekjátékok alapozzák meg a zenei anyanyelvet, mely szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A zene az önkifejezés eszközévé válik a gyermekek számára azáltal, hogy ki tudják fejezni saját érzéseiket, jókedvüket, szomorúságukat, örömeiket a dal, a zene, a hangok segítségével.

Az óvodában a zenei nevelésben elsőbbsége van az emberi hangnak, az éneklésnek. Ehhez kapcsolódik a természetes mozgás, amely a gyermekek mondókáit, dalait kíséri.

Az ének, zenei tevékenység fejleszti a gyermekek ritmus, hallás és komplex zenei képességét. A dalos játékok, népi mondókák megismerésével, eljátszásával a népszokásokkal is találkoznak a gyermekek és ezzel segítik azok továbbélését.

Gyermekkorban a jó, értékes zene hatása életre szóló. Az óvodai ének, zenei nevelés a Kodály Zoltán útmutatásai alapján, Forrai Katalin által kidolgozott zenei anyagra épül.

A zene egy nép kultúrájának sajátos része, amellyel a kötődések, az identitás megalapozható.

A dalok kiválasztásának szempontjai: a gyermekek által tisztán kiénekelhető hangterjedelem, aktualitás, érthető játékszabályok, a térformák és a mozgásanyag változatossága, ünnepkörök, jeles napok.

A zenei képességfejlesztés tartalma:

- A gyermekek tiszta éneklési készségének kialakítása.
- A ritmus, hallás és komplex zenei képességeik fejlesztése.

Ritmusfejlesztés

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése.
- Dal, mondóka ritmusának érzékeltetése.
- Tempóérzék (gyors-lassú) fejlesztése.

Hallásfejlesztés

- hangmagasság iránti érzék
- dinamikai érzék
- zenei emlékezet
- belső hallás
- éneklési készség
- hangszínérzék

Komplex képességfejlesztés

- zenei formaérzék
- zenei alkotókedv
- esztétikus játék- és táncmozdulatok kialakítása

Zenehallgatás

A zenehallgatásra nevelés alkalma és időpontja nem határolható be. A nap bármely szakában megszólalhat a dal, néhány gyermeknek vagy az egész csoportnak. Feltétele azonban a nyugodt légkör és a gyermek érdeklődése.

Mindezek érdekében:

- megfelelő légkörral biztosítjuk az érzelmi motiváltságot, hogy örömmel, felszabadultan énekeljenek a gyermekek
- a kisebbekkel gyakran játszunk ölbeli játékokat (testközelség biztosítása)
- gyakran énekelünk, zenét hallgatunk, felfedezzük az élő és élettelen környezetünk hangjait
- dalokkal, mondókákkal, népi játékokkal, népi gyermektánccal, kreatív tánccal kialakítjuk az együtt játszás, mozgás örömeit
- az egyenletes lüktetést változatos formában fejezzük ki
- a zenei képességfejlesztés egyes fokozatait sokszor gyakoroljuk, időt adva ezzel az érési folyamatra
- a felhasznált zenei anyagot igényesen választjuk ki, figyelembe véve a gyermekek fejlettségét, egyéni képességeit és a csoport képességszintjét
- a közös énekléssel, mondókázással, népi játékok segítségével együttes élményt biztosítunk, játékos jókedvet teremtünk és a zenei anyanyelvi örökséget gazdagítjuk
- kihasználjuk az énekes játékok kapcsolatfelvételt, együttműködést és összetartozást elősegítő hatását a társas kapcsolatok alakításában
- lehetőséget teremtünk énekes beszélgetésekre, mintát nyújtunk változatos dallamfordulatok kitalálására. (névéneklés, visszhangjáték)
- az esztétikus táncos mozgást egyszerű tánclépések változatos térformák, különféle járások, kartartások alkalmazásával alapozzuk meg
- megismertetjük a szülőket is a zenei nevelés dalaival, mondókáival, a zene fejlesztő hatásával

Az óvónő feladata az ének, zene, énekes játék során:

- A zene befogadására való képesség megalapozása érdekében, a napi tevékenységek során többször is énekel (a helyzethez illő) dalokat, felkelti a zene iránti érdeklődést.
- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, megszerettetése.
- Alkalmat ad a mondókás, énekes játékokkal a társak közötti kapcsolatteremtésre.
- A dalanyag kiválasztásánál figyel arra, hogy a dalok hangkészlete megfeleljen a gyermekek egyéni fejlettségének., a csoport zenei adottságának.
- Fejleszti a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, megalapozza a zenei önkifejezés képességét.
- Saját énekével, hangszeres játékaival is formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Tisztán, megfelelő hangmagasságban, helyes artikulációval énekel, kifinomult zenei érzékkel rendelkezik.
- Játékos mozdulatokkal segít oldani a gyermekek feszültségét.
- Biztosítja a játékosságot, és az élményszerűséget.

- Megfelelő motiválással a zene nyugodt, figyelmes befogadására neveli a gyermekeket
- A zenehallgatás során megismerteti a gyermekeket klasszikus és értékesnek tartott modern zenei alkotásokkal is.
- Megismerteti a gyermekeket más népek gyermekdalaiival is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermek szeret, és gátlások nélkül tud egyedül énekelni
- Felismeri és megkülönbözteti az élő és élettelen környezet hangjait
- Tud egyenletesen körben járni
- Képes egyszerű játékos mozgások esztétikus végzésére, táncos mozdulatok ismétlésére
- Érti az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát, mozgása harmonikus
- Felismeri, érti, megkülönbözteti a zenei fogalompárokot, képes azokat énekléssel, mozgással alkalmazni
- Szívesen és helyesen használja az óvodai ritmushangszereket
- Zenei alkotóképessége egyéni adottságainak megfelelően tud ritmust, mozgást, dallamot improvizálni
- Örömmel, figyelmesen hallgat értékes élő és gépi zenét

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Cél:

- A gyermeki alkotó tevékenység megnyilvánulása
- A gyermeki fantázia világ kibontakoztatása

Feladat:

- A rajzolás, mintázás, kézi munka mindennapos feltételeinek a megteremtése
- Vizuális tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése, tartalmának, differenciált fejlesztése, a gyermekek kreativitásának kibontakoztatása.
- Esztétikai érzék fejlesztése
- Kreativitás fejlesztése sokféle technika megismertetésével

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az ábrázolás az önmegvalósítás, önkifejezés, örömszerzés eszköze. A gyermek ízlésének, alkotó- befogadó képességének, fantáziájának, kreativitásának kibontakoztatását, az esztétikai nevelést szolgálja.

Az érdeklődő óvoda számára a rajzolás, festés, formázás azt a lehetőséget nyújtja, hogy a firkákon, majd az egyre tökéletesedő formákon keresztül mondhassa el az észrevett és látott dolgok lényegét szavak nélkül.

Az ábrázolás lehetővé teszi a gyermek számára a körülöttük lévő világ megismerését, újra alkotását, melynek során megfigyeléseik sokszínűségéről, pontosságáról lényegkiemelésük minőségéről is számot adhatnak munkájukkal.

A gyermekrajzokban olyan élmények, ismeretek, érzések és indulatok jelennek meg, amelyeket a gyermek szavakban nem tud, vagy nem akar kifejezni. Az óvónő számára sokat mond egy fírka rajz, még többet egy emberalak vagy egy családrajz.

Ebben a tevékenységben a gyermek találkozik az őt körülvevő anyagokkal, eszközökkel.

A vizuális nevelés tartalma az óvodáskorban a rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, konstruálás, kézimunka, a művészetekkel való megismerkedés, a környezetalakítás.

A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvadási, komponálási, térbeli tájékozódó és rendező képességet. Célja a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

E tevékenység közben erősödik önkifejezése, esztétikai érzéke, pontosabb ismereteket szerez a tárgyi világról - s egyben önbizalma is erősödik, hiszen ez az a tevékenység, amelyben nem lehet „rosszat” létrehozni

Az építő – ábrázoló – alakító tevékenység segíti a gyermekek téri, formai és színeképzeteinek kialakulását, gazdagodását.

Ennek érdekében:

- fontosnak tartjuk, hogy az alkotó tevékenységhez megfelelő légkör, hely, idő, legyen biztosítva,
- gondoskodunk arról, hogy megfelelő minőségű és mennyiségű eszköz és anyag álljon szabadon a gyermekek rendelkezésére a nap folyamán
- fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket esztétikus környezet vegye körül
- lehetőséget adunk a gyermeki önkifejezésre

- törekszünk arra, hogy a gyermekek élményei vizuális tevékenység témákban is megjelenjenek
- figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, támogatjuk a tehetséget
- a csoportszobák tükrözik az évszakokat
- a gyermekek munkáival díszítjük a közvetlen környezetünket, ezzel is egymás munkáinak a megbecsülésére neveljük őket.
- lehetővé tesszük, hogy mind azt a „kincset”, amit a gyermekek a természetben gyűjtöttek, alkotó-alakító tevékenységükhöz felhasználhassák
- a szülőket is ösztönözzük arra, hogy otthon is teremtsék meg az alkotás lehetőségét a gyermekek számára

Az óvónő feladata a tevékenység során:

- Olyan légkört teremt, melyben a gyerekek szívesen kapcsolódnak be a tevékenységbe
- A tevékenységeket – a szabad játék zavarása nélkül - kötetlen formában szervezi, kezdeményezi
- Felébreszti a gyermekben az építés, rajzolás, festés, mintázás, konstruálás és kézimunka során az alkotói alakítás igényét és örömet
- Épít a gyerekek kíváncsiságára, megadja számukra a választás lehetőségét anyagban, témában, technikában
- Az eszközök használatát megismerteti, megmutatja, szokásokat alakít, a technikákat bemutatja
- A nagymozgásokból kiindulva, az egyéni fejlettséget figyelembe véve, fokozatosan juttatjuk el a gyerekeket a megfelelő finommotorikus szintre
- Biztosítja a vizuális tevékenység során, a gyermek téri-formai és színeképzeteinek kialakulását, gazdagítását.
- Az ábrázolókedv fokozása érdekében egyénileg megerősítve támogatja a gyerekeket, csak akkor segít, ha a gyermek elakad
- A gyermek fantáziáját, kreativitását hagyja kibontakozni, segíti fejlődni
- Törekszik az esztétikai igényesség kialakítására
- Önértékelésre, mások munkájának megbecsülésére nevel
- A változatos tevékenységek során figyel a gyermek rajzában megnyilvánuló jelzésekre
- Nyomon követi a gyermekek szín és formavilágának, technikai ismeretének, eszközhasználatának fejlődését
- Külső jegyeikben és viselkedésében is modellértékű. Saját példamutatása ízlést alakító, formáló mind a gyermekek, mind a családok számára.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Önként, örömmel ábrázol
- Eszközhasználatát biztos
- Élményeit, elképzeléseit- egyéni képességei szerint- vizuálisan is ki tudja fejezni.
- Színhasználatát változatos

- Emberábrázolásban megjeleníti a részleteket is
- Önállóan tud választani, a megismert és elsajátított vizuális technikák közül,
- A természet kincseit kreatívan felhasználja
- Téralakításban, építésben ötletes

5. Mozgás

Cél:

- Szívesen, bátran mozogjanak szabadon
- Egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységekben való aktív részvétel

Feladat:

- Biztosítjuk a spontán mozgást egész évben az udvaron és a csoportszobában.
- Változatos szerek, játékos mozgáslehetőségek biztosításával harmonikus, összerendezett mozgásfejlesztés
- A személyiség akarati tényezőinek fejlesztése, alakítása.
- Az egyéni képességeket figyelembe vevő mozgásfejlesztés

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban –megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelésminden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatívmozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mozgás a gyermek legtermészetesebb, legalapvetőbb megnyilvánulási formája. Az óvodába kerülő egészséges gyermekek **szeretnek mozogni**, tevékenykedni. A 3-7 éves gyermek a mozgástevékenység által szerez információt a környezetéről, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását is. Saját testének és mozgásos képességének megismerése segíti az „én tudat” és a szocializáció fejlődését.

Az óvodás gyermek fejlődésében jelentős szerepet tölt be a mozgás, mert számára az igazán érthető és feldolgozható információ az, amit megtapasztalhat mozgás és tevékenység által.

A közös örömmel végzett mozgás fejleszti a társakhoz való alkalmazkodás készségét. Közben fejlődik önuralmuk, együttműködési és tolerancia készségük. Lehetőségük van különböző viselkedésminták tanulására. Átélik a sikert, kudarcot, megtanulják ezek kezelését, elviselését. A mozgás jelen van a szervezett foglalkozásokon, a mindennapos mozgáson túl a játékokban, a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben és a munkában.

A mozgásfejlesztés lehetőségei:

- a) Spontán mozgás - a napirend folyamatában
- b) Irányított mozgás - heti egy alkalommal (30-40 perc)
- c) Mindennapi mozgás (napi 10 – 20 perc)

Spontán mozgás során minden gyermek számára biztosított a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának megfelelő tevékenység. A közösen kialakított szabályok betartása mellett kellemes légkörben örömmel mozognak, játszanak. a szabadon választott eszközökkel.

Az irányított mozgás tudatosan tervezett és rendszeres ráhatás, mely a testgyakorlatok, mozgástevékenységek alkalmazásával, a motoros képességek és a mozgás-készségek kibontakozását, a mozgásműveltség és a személyiség sokoldalú fejlesztését szolgálja.

Feladata: a gyermeki **szervezet** sokoldalú, **arányos fejlesztése**, a **vázizomzat erősítése**, a **helyes testtartás megalapozása**, a nagy **mozgásigény** sok játékkal és egyéb természetes mozgással történő **kielégítése**.

Az irányított mozgásfejlesztéskor fokozott figyelmet kíván a gyermekek élettani és egyéni sajátosságának figyelembevétele. A gyermekek csak a szervezet bizonyos fejlettségi szintjén érhetnek el bizonyos mozgásszintet is.

A mindennapi mozgás az óvodai mozgásfejlesztés szerves részét képezi. Rendszeres, naponta végzett irányított mozgásos tevékenység, mely felfrissíti a gyermeki szervezetet, segíti a rendszeres mozgásigény, az egészséges életvitel igényének kialakítását. Anyaga: a már megismert gimnasztikai gyakorlatok, utánzó mozgások, mozgásos szabályjátékok, tartásjavító, preventív mozgás elemek, zenére végzett mozgás, relaxációs gyakorlatok.

Az irányított mozgás foglalkozások alapvető anyaga a 3-7 éves gyermekek következő motoros képességeit fejleszti:

- **Kondicionális képességek** fejlesztése: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség,
- **Koordinációs képességek** fejlesztése: téri tájékozódó képesség, mozgásérzékelés (kinesztetikus képesség), reakcióképesség, egyensúlyérzék, ritmusérzék.
- **Mozgékonyság, hajlékonyság**
- **Testséma** fejlesztése, önmegismerés, testtudat alakítás

- **Prevenációs mozgáselemek** beépítése a szervezett mozgásos foglalkozásokon és a mozgásos percek során: a testalkati deformitások megelőzése, lábboltozat és talpboltozat erősítése, gerinctorna, a hanyag testtartás kialakulásának megelőzése.

Ennek érdekében:

- úgy alakítjuk ki a gyermekek napirendjét, hogy egész nap biztosítjuk számukra a megfelelő időt, helyet, eszközt a mozgáshoz a csoportszobában és az udvaron egyaránt
- törekszünk arra, hogy jó légkörben szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vegyenek részt,
- alapvető feladatunk, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos, mozgásra inspiráló környezetben mozogjanak a gyerekek
- az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodunk, különböző fajtájú és méretű kézi szereket használunk
- biztosítjuk, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolják a különböző mozgásokat
- fontos szempont a foglalkozások szervezésénél hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel folyamatosan mozogjanak
- nagy hangsúlyt fektetünk az egyensúlyérzék, a szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését szolgáló játékokra, valamint a finommotorika fejlesztésére
- a mozgás fejlesztés során nagy hangsúlyt fektetünk a testalkati deformitások megelőzésére
- a testrészek, helyzetek, mozgások, téri irányok pontos és gyakori megnevezése által verbális fejlesztést is megvalósítunk
- ellenőrzéssel, hibajavítással – mely egyénre szabott – ösztönözzük a gyerekeket a pontosabb gyakorlat végrehajtására

Az óvónő feladata a mozgástevékenység során:

- Körültekintő, kitartó, türelmes, következetes munkával rendszeres mozgásra szoktat, fenntartja a mozgáskedvet.
- Minden megnyilvánulásán tükröződik, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikerének
- Tudatosan szervezi a fejlesztési feladatokat, figyelembe veszi a gyermekek egyéni adottságait, képességeit és a fokozatosság elvét
- Differenciált feladatok adásával és segítségnyújtással éri el, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatot, a mozgás örömét
- Rövid, érthető, világos mozgásra ösztönző magyarázatot ad.
- Együttműködik a szülőkkel: saját munkájának megismertetésére törekszik, valamint arra, hogy meggyőzze a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Szeret mozogni
- Kitartó a mozgásos tevékenységben

- Tudja mozgását irányítani
- Nagymozgása harmonikus
- Finommozgása összerendezett
- Egyensúlyérzéke biztos
- Kialakult testsémája van, oldalisága pontos
- Téri tájékozódása megbízható

3. A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

- Ismerjék fel a környezeti értékeket, óvják azokat
- Pozitívan viszonyuljanak a természethez
- Tájékozott, sokrétű tapasztalattal rendelkező a természeti és társadalmi környezet iránt érdeklődő abban eligazodni tudó, környezeti értékeinket megóvó gyermekekké váljanak
- Ismerjék fel a körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit
- Ismerjék környezetük hagyományait

Feladat:

- A gyermeki tapasztalatszerzés színes lehetőségeinek biztosítása
- A környezetvédelem elemeinek tudatos alkalmazása
- Az óvodai életben olyan hagyományok kialakítása, amelyek gazdagabbá, szebbé, derűsebbé teszik a gyermekek mindennapjait.
- Helyi hagyományok, szokások megismertetése
- A környezet matematikai összefüggéseinek megláttatása

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld az ott élő emberek ,a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit. Megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett

tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A gyermek beleszületik egy környezetbe, ahonnan magatartási, cselekvési szokásokat vesz át. A gyermek kíváncsisággal fordul az őt körülvevő környezet felé.

Az óvodában új kapcsolatrendszereket alakít ki, kitágul tevékenységi és információs köre. Ebben az életkori szakaszban teremtjük meg az érzelmi vonzódást a természet iránt, s ekkor alakítjuk ki azoknak a szokásoknak, viselkedésformáknak a körét, amelyek szilárd alapot adnak a korszerű környezeti kultúra kialakításához. A gyermek jövője e korai életszakaszban alapozódik meg.

A környezeti nevelésben fontos, hogy áthassa az óvoda mindennapjait. Az állandó információt biztosító környezet kialakítja a gyermekben a környezetfigyelő magatartást. Az egészséges gyermek mindenre kíváncsi, mindenre választ vár a környezetében lévő felnőttektől. Nem közömbös tehát a gyermeket foglalkoztató pedagógus felkészültsége, korszerű szemlélete, lelkesedése, tervezőképessége.

Nevelőmunkánk során abból a tényből indulunk ki, hogy az ember a természet része, kapcsolatban van önmagával és környezetével. Ahhoz, hogy a gyermek szűkebb és tágabb környezetében el tudjon igazodni, meg kell ismernie környezete szokásait, de önmagát is. Én tudata, énképe a társak és a felnőttek róla alkotott véleménye alapján alakul ki.

A környezettel való együtt munkálkodásra, a szabályok elsajátítására, elemeinek megismerésére kiváló eszköz a játék. Nevelő hatásunk a magatartási és cselekvési szokásaik alakítására irányul. A jövőnk függ attól, hogy milyen értékrenddel, szemlélettel, viselkedéskultúrával rendelkezünk.

A nevelés csak a szülőkkel együtt lehet eredményes. A gyermekek példája, óvodai életünkről való rendszeres tájékozódás, a szülőkkel együtt átélt természet közeli programok segítik megérteni nevelési elképzeléseinket. Szemléletváltásuk jelei megmutatkoznak.

A környezet megismerésének tartalmát három egymástól elkülöníthető, de a gyermekek tapasztalatszerzésének irányításában elválaszthatatlan terület alkotja:

- a társadalmi és természeti környezet megismerése
- környezetünk formai és mennyiségi viszonyai
- környezet és természetvédelem megalapozása

A természeti és társadalmi környezet témái, az ezekről szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre növekedésével bővülnek és mélyülnek, ez teszi lehetővé az alapos megismerést.

Főbb témakörök a környezeti nevelésben:

- Az évszakok jellemzőinek megismerése, hatásuk az élővilágra.
- Játékos tapasztalatszerzés a természet és társadalmi környezetről
- Környezetbarát szokásrendszer kialakítása, erősítése.

- Ön és társismeret kialakítása, szociális érzékenység alapozása

Rendszeres tevékenységeink:

- Virágaink, növényeink gondozása az udvaron és a csoportszobában.
- Madáretetés, itatás biztosítása az aktuális évszaknak megfelelően.
- Élősarok állatainak, növényeinek gondozása.
- Folyamatos termésgyűjtés.
- Élményszerző séták, kirándulások

Hagyományos programjaink:

- Születésnapokról megemlékezés (Csoportonkénti sajátos megünneplése)
- Édesanyák köszöntése
- Nagyok búcsúzása
- Gyermeknap

Hagyományápolás

A környezet átfogó megismertetésével közvetítjük a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző **néphagyományokat**. A hagyományok által őrizhetjük meg azt a tudást, tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak. Amit ők a világról tudtak – ismeret, tapasztalat, természet, élőlények, életbölcesség, viselkedésforma, erkölcs – örökségként ránk, utódaikra hagyták. A népi kultúra gazdag világa komplex lehetőséget rejt az óvodai nevelés számára: élményt ad, szórakozást nyújt, ismeretekhez segít, fejleszti az ízlést, közösséget épít, hazaszeretetre nevel, viselkedési mintákat közvetít, megalapozza a gyermekek érzelmi, esztétikai és morális biztonságát. A szokások többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, a munkához és az emberi élet fordulópontjaihoz fűződik.

Hagyományos programjaink / szüksége szerint szülői támogatással:

- Szüret
- Adventi időszak
- Mikulás várás
- Karácsonyváró délelőtt, illetve délután
- Farsang
- Húsvét

Matematikai tapasztalatszerzés

A matematikai tapasztalatok akár a nyelv, áthatják az ember egész életét. A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel környezetének mennyiségi és minőségi összetevőire. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket az óvodai nevelés tudatosan fejlessze tovább, a gyermek egyéni fejlődését biztosító módszerekkel.

Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai tapasztalatok szerzésére.

A gyermekek spontán játéka, az óvónő által felajánlott tevékenységek, a szabályjátékok, társasjátékok, szituációs helyzetekben számtalan lehetőséget biztosítanak a matematikai

megtapasztalásokra. A kezdeményezett játékos tanulási helyzetekben a gyermekek az óvodapedagógus támogatásával és segítségével felfedezhetnek, próbálkozhatnak, kísérletezhetnek.

A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek. A matematikai fogalmakkal természetes módon ismertetjük meg, a térbeli, mennyiségi és formai vonatkozásokat a tárgyak természetes tulajdonságaikat figyeltetjük meg, így a matematikai kifejezések fokozatosan épülnek be beszédükbe, tudatukba. Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik tér, sík és mennyiségfogalmuk. A matematikai ismereteket a gyermekek képességeit és érdeklődését megismerve egyéni képességeinek megfelelően fejlesztjük. Érdekes problémahelyzetek létrehozásával aktivizáljuk a gyermekek logikus gondolkodását, ébren tartjuk érdeklődését a variációs lehetőségek felismeréséig, alkalmazásáig. Ezáltal fejlesztjük a gyermekek logikus gondolkodását, problémafelismerő és megoldó készségüket.

A matematikai nevelés tartalma szoros kapcsolatban van az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

A matematikai nevelés tartalma: tájékozódás a térben, téri irányok ismerete, személyek, tárgyak összehasonlítása, válogatása, osztályozása, összemérése és számlálása a tevékenységekben, spontán helyzetekben

Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- utánzásos, minta-modellkövetés,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok.

Főbb témakörök a matematikai nevelésben:

- Halmazok képzése, összehasonlítása tulajdonság szerint; válogatása, bontása, sorba rendezése; becslés, párosítás.
- Műveleteket végzünk 10-es számkörön belül /bontás, több-kevesebb, ugyanannyi /
- Megismerjük a sorszámokat 10-ig.
- Mennyiségek összemérése, relációk - magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület, szélesség, vastagság.
- Tájékozódunk a térben, síkban; megismerjük, használjuk az irányokat kifejező névutókat, relációs fogalmakat
- Építések, alkotások, térbeli formák megismerése.
- Labirintus játékok

- Szimmetrikus alakzatok.

Ennek érdekében:

- arra törekszünk, hogy minden érzékszervükkel való megtapasztalás útján szerezzenek ismereteket a környező világról
- szimulációs játékokkal megalapozzuk és bővítjük önmagukról, a családról, társaikról, a családtagok összetartozásáról kialakult ismereteiket, élményeiket
- a csoportszoba élősarkában rendelkezésre állnak a gyűjtött természeti kincsek, a barkácsolásokhoz, a vizsgálódáshoz, a növények és állatok gondozásához szükséges eszközök
- könyveket, képeket, videókat, diákat, fényképeket gyűjtünk, egy témakörhöz tablókat állítunk össze
- a témák feldolgozásában a komplexitásra törekszünk
- figyelünk arra, hogy olyan hagyományok épüljenek be az óvodai életbe, mely szebbé gazdagabbá teszi
- lerakjuk a környezettudatos nevelés alapjait, törekszünk a környezettudatos viselkedés gyakorlására
- kirándulásokat, látogatásokat szervezünk
- tevékenykedve fedezzük fel, a szülőföld, az itt élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit
- díszítőmunkában használjuk a népi motívumokat
- említés szinten megismertetjük a népi megfigyeléseket, időjárásjóslásokat
- megismertetjük a jeles napokhoz, népszokásokhoz tartozó tartalmi elemeket
- játékos cselekvéseket végzünk a gyermekekkel, a tapasztalatszerzésbe minden érzékszervüket bevonjuk
- hagyjuk, hogy ők fedezzék fel az összefüggéseket, próbálkozzanak a megoldással
- érdeklődésüket sokféle tevékenységgel tartjuk ébren
- a spontán helyzeteken kívül rendszeresen szervezünk matematika tartalmú játékos tapasztalási lehetőségeket
- a matematikai ismereteket a gyermekek képességeit és érdeklődését megismerve egyéni képességeinek megfelelően fejlesztjük
- differenciáltan, matematikai játékokkal fejlesztünk
- a szükséges eszközöket maguk a gyermekek is elkészíthetik
- a matematikai fogalmak pontos használatára törekszünk
- a gyermekek értékelése konkrétan, reálisan, személyre szabottan történik

Az óvónó feladata a külső világ tevékeny megismerése során:

- Megteremti a biztonságos, nyugodt, koncentrálásra, gondolkodásra, ismeretszerzésre motiváló légkört.
- Segíti a gyerekeket a világ, a közvetlen környezet felfedezésében és engedi, hogy élményeiket szabadon kinyilváníthassák.
- Elérhető, könnyen hozzáférhető helyen biztosítja a gyermekek számára az eszközöket.

- A játékot olyan tanulási lehetőségnek tekinti, ahol a gyerekek feldolgozhatják mindazt, ami a spontán vagy a szervezett tanulás közben rájuk hatást gyakorolt.
- Épít a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira, vagy olyan jellegű ismeretszerzést biztosít, mely lehetővé teszi a közeli és távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok megláttatását, az azokban való tevékeny részvételt, új ismeretek elsajátítását.
- Tapasztalati, cselekvési lehetőséget biztosít, segít eligazodni a környezetben, felhívja a változásokra a figyelmet, rámutat az ok- okozati összefüggésekre.
- A környezetismeret témaköreit folyamatban láttatja, ügyel arra, hogy a gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelő ismeretszerzési helyzeteket teremtsen.
- Hagyja a gyermeket saját logikája szerint gondolkodni, lehetőséget biztosít az egyéni próbálkozásokra.
- A gyermekek kíváncsiságára alapozva, játékos cselekvés közben fedeztet fel, tapasztaltatja meg a gyermekekkel a matematika: a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli összefüggéseket.
- Figyeli a gyermekeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket, előkészíti és megtervezi az egyénre szabott fejlesztési feladatokat.
- A témák feldolgozásánál figyelembe veszi az óvoda területi elhelyezkedését, adottságait.
- Megtalálja a kapcsolódási pontokat más tevékenységekkel.
- Tudatosan figyel a környezet- illetve természetvédelem megalapozására.
- Takarékosagra neveli a gyermekeket, megismerteti velük a különböző anyagok újra hasznosítási lehetőségeit.
- Megteremti az óvodában a hagyományápolás érzelmi bázisát.
- Együttműködik a szülőkkel, és a gyermekeken keresztül próbál hatni a szülők környezeti kultúrájának alakulására, a hagyományok megőrzésére.
- Állandó önképzéssel, képzéssel bővíti, frissíti ismereteit, tudását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermekek tudják személyes adatait (születési hely, idő, lakcím, szülei nevét, óvodájuk nevét)
- Ismeri a házi, a vadon élő és az állatkertben élő állatokat
- Ismeri környezete növényeit, azok gondozását
- Ismeri az évszakokat, megérti az ok-okozati összefüggéseket
- Ismeri az idő múlását érzékeltető kifejezéseket: évszak, hónap, hét napjai, napszakok
- Megérti, ismeri a környezeti elemek fontosságát
- Ismeri az elemi közlekedési szabályokat, közlekedési eszközöket.
- Ismeri a környezetükben lévő intézményeket, épületeket.
- Megalapozódik a takarékoság (energia, víz, eszközök) a hulladék kezelés fogalma
- Segítséggel képes feleleveníteni szokásokat, néphagyományokat.
- Tud műveleteket végezni 10-es számkörben.
- Helyesen használja a mennyiségekkel kapcsolatos, összehasonlítást kifejező szavakat (több, kevesebb, ugyanannyi).

- Ismeri a sorszámneveket 10-ig.
- Képes megítélni egymás állításainak igazságát vagy hamisságát.
- Képes különböző geometriai alakzatok azonosítására, válogatására.
- Térben és síkban használja a jobbra – balra irányokat és a relációs kifejezéseket.

7. Munka jellegű tevékenységek

Cél:

- Munkafolyamatok végzésének elsajátítása
- Szívesen végezzék a rájuk bízott feladatokat és önmaguk is vállaljanak megbízásokat.
- Szívesen végezzenek munkát a közösségért

Feladat:

- A munkavégzéshez szükséges képességek, tulajdonságok, szokások alakítása.
- Azoknak a képességeknek, és készségeknek fejlesztése, amelyek segítik az önkiszolgáló és közösségért végzett munkát.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás stb.)

A gyermekmunka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A munka az óvoda gyermek számára játékos jellegű, gyakran a játékból kibontakozó tevékenység, melyet kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan végez. Az óvodába érkező 3-4 éves gyermek életében természetesen az önmaga komfortérzetét segítő munkák kapnak nagyobb hangsúlyt. Aztán a közösséghez való tartozás szükséglete elősegíti a másokért végzett munkák megjelenését.

Egy-egy tevékenységet nem az eredményért végez, hanem a tevékenység közben átélt érzésekért, a sikerélményért. A fejlődés egy bizonyos pontján egyre inkább megjelenik az eredményességre való törekvés, mint ösztönző erő. Aztán a közösséghez való tartozás szükséglete elősegíti a másokért végzett munkák megjelenését. Jó érzéssel tölti el és további

cselekvésre motiválja, mikor rájön, hogy egyre több mindenre képes egyedül, másoktól függetlenül, felelősséget vállal önmagáért és másokért.

A munka olyan célra irányuló tevékenység, amely figyelmet, felelősségvállalást igényel. Különösen az erkölcsi nevelésben van nagy szerepe, hiszen a közös munka elősegíti az együttműködést, egymás kölcsönös segítségét. Olyan értékes tulajdonságokra nevel, mint a kitartás, fegyelmezettség, önállóság, a kezdeményezési kedv, a nehézségek leküzdésének képessége, a munka minél jobb elvégzésére törekvés. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

Munkajellegű tevékenységek az óvodában:

1. Önkiszolgálás

A gyermek saját személyével kapcsolatos feladatok: testápolás, étkezési szokások, öltözködés, saját személyükkel kapcsolatos igényesség, holmijuk rendben tartása, a környezet rendjének megőrzése.

2. Naposi munka

Közösségért végzett munka, amelyet az étkezések időszakában, a gyermekek fejlettségétől függően vezetünk be, fokozatosan bővíthető tartalommal.

3. Környezet, növény- és állatgondozás:

Alkalmankénti munkavégzés, az óvoda belső környezetének, udvarának ápolása, tisztán tartása, védelme. Környezetszépítő munka évszaknak megfelelően

A környező világ megismerésének egyik része a növények, állatok fejlődésével, gondozásával, védelmével való ismerkedés. Lehetőségek az óvodán belül: növények ültetése, locsolása, élősarok gyűjtőmunkája, virágoskert gondozása; akvárium, terrárium, madáretető gondozása.

4. Alkalmi megbízatások és megbízatások:

Az alkalmi megbízatások a nap folyamán gyakori elemei a gyermekek tevékenységének, a csoport életében előre nem meghatározhatóak. Olyan feladatokat kapnak, melyek a csoport életét egyszerűbbé, szervezettebbé teszik. (Csoportszoba átrendezése, díszítése, eszközök előkészítése, üzenetek továbbítása)

Ennek érdekében :

- biztosítjuk a munkához szükséges *feltételeket*: célszerű, megfelelő méretű, anyagú munkaeszközöket, odafigyelünk azok rendben tartására.
 - elegendő *időt* hagyunk a munka elvégzésére.
 - megfelelő *helyet*, ahol a feladat önmagukat és másokat nem akadályozva végezhető.
 - nyugodt, békés hangulatot teremtünk a gyermekek önálló munkavégzésére
- figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét, képességeit, ösztönözzük őket a munkavégzésre

- engedjük az újrapróbálkozást, támogatjuk az egyéni megoldásokat, megteremtjük az önálló munkavégzés lehetőségét
- lehetőséget biztosítunk a közösségért végzett munkatevékenység: a naposi munka folyamatosan bővülő tevékenységének megismerésére, gyakorlására, megismertetjük őket a közösen végzett munka előnyeivel, az együttműködés lehetőségeivel
- a környezet és növénygondozási munka végzésének lehetőségével biztosítjuk a környező világ tapasztalatok alapján történő jobb megismerését
- alkalomszerű megbízatásokkal segítjük a valós szükségletek munkafeladatainak megismerését
- állandó munkafeladatokkal pl. a természetsarok a szobanövények, az akvárium, terrárium lakóinak gondozása
- az évszakonkénti munkatevékenységeket, a munkafeladatokat folyamatosan bővítjük
- hozzászoktatjuk őket arra, hogy vegyék észre, ha szükség van valamire a környezetükben
- arra törekszünk, hogy a feladat célja a gyermek számára elfogadható legyen, lássa munkájának értelmét, hasznát.
- törekszünk arra, hogy a feladat, tevékenység, egyénre szabott, teljesíthető legyen, de emellett igényeljen erőfeszítést, önálló szervezést a gyermekektől.
- a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően értékeljük a munkavégzést

Az óvónő feladata a munkajellegű tevékenységek során:

- Türelmesen, következetesen, folyamatos magyarázattal, bemutatással ismerteti meg a gyermekeket a saját személyükkel, kapcsolatos feladatokkal, azok sorrendjével
- Támaszkodik a munka játékkal megegyező sajátosságára
- Megszeretteti a gyermekekkel a munkajellegű tevékenységeket
- Gondoskodik arról, hogy a gyermekek saját személyük és a csoport érdekében maguk végezhesenek tartalmilag gazdag, változatos feladatokat, melyek elősegítik a gyermekek személyiségének formálását.
- Differenciált feladatadással, a naposi tevékenységek folyamatos beépítésével, tudatosan szervezi a munkajellegű tevékenységeket, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek, megfelelő munkatevékenységet
- Biztosítja a nap folyamán, hogy a gyermekek folyamatosan aktívan végezzék az alkalomszerű munkatevékenységeket, megbízatásokat
- A munka irányítását tapintatosan, az egyéni sajátosságok figyelembevételével, gyermeki önállóság megsértése nélkül végzi.
- Aktív részvétellel, személyes példaadással erősíti a gyermekek motivációját a munkatevékenység iránt.
- Kihasználja a munkajellegű tevékenységek közösségformáló hatását, ügyel a jó munkamegosztásra, az együttműködésre
- Lehetőséget nyújt a növény és állatgondozásra, mellyel a gyermekek környezethez való viszonyát alakítja./környezetvédelem/
- Hozzászoktatja a gyermekeket, hogy maguk is vegyék észre, ha a környezetükben szükség van valamire,

- Folyamatosan, reálisan, konkrétan előremutatóan értékel
- Teret enged a gyermeki próbálkozásnak
- Együttműködik a szülőkkel, megismerteti őket az óvodai munka jellegű tevékenységek fejlesztő hatásával

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Megfelelő sorrendben végzi az önkiszolgáló munkafeladatokat
- Szívesen végez munkát a közösségért, segít a kisebbeknek, az óvoda dolgozóinak
- Megtanulja a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát
- Munkájukat kitartóan végzi, az elkezdett tevékenységet befejezi
- Igényesek saját maga és környezete rendezettségére, tisztaságára
- A környezetében lévő növényeket, állatokat – segítséggel- óvja, gondozza.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

- Kompetens gyermeki személyiség kialakítása
- A tanulás iránti motiváció megalapozása

Feladat:

- Elfogadó, támogató légkör biztosítása
- Tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása
- A gyermekek közötti együttműködési lehetőségek biztosítása, támogatása
- A gyermek pozitív megerősítése

A tevékenységek során alkalmazott kiemelt módszereink

Elsősorban azon módszerek alkalmazására törekszünk, amelyek segítik a gyermekek differenciált fejlesztését, a hátrányok csökkentését. Úgy, mint:

- tevékenykedtetés
- felfedező tanulás
- differenciálás
- önértékelés
- differenciált értékelés-biztatás, példaadás, jutalmazás- dicséret
- konfliktuskezelés

A tevékenységek során fejlesztett fontosabb képességek, készségek

- motiválhatóság
- együttműködési készség, munkamegosztás, közösségépítés
- szociális kapcsolatok, közösségi együttélés
- tolerancia, másság elfogadása
- empátia, szociális érzékenység

- érzelmi intelligencia
- kreativitás, önkifejezés
- kommunikációs készség
- problémamegoldó gondolkodás, értelmi képességek
- nagymozgás, finommozgás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás az óvodában egyrészt spontán tevékenység, másrészt a nevelési célok elérése érdekében sajátosan tervezett és szervezett tevékenység, amely egyaránt magába foglalja a képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágy, valamint a motiváció fejlődését, tapasztalatok és ismeretek szerzését. Óvodáskorban a tanulás még nem szándékos, nem tudatos tevékenység, hanem tapasztalatszerzés, amely a külső környezettel való kölcsönhatás során jön létre.

A kis gyermekek életében a játék, a munka és a tanulás nem egymástól különálló folyamatok vagy tevékenységek. Játék által is tanulnak, munka közben is játszanak, sőt a munkát és a tanulást is sokszor játékként élik meg.

A gyerekek életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő játékos tanulás magába foglalja:

- a tapasztalatok gyűjtését, az ebből származó ismeretek alkalmazását,
- a pszichomotoros készségek gyakorlását,
- a tanulás elemi szintű technikáinak megismerését,
- a gondolkodás képzeti, elemi, fogalmi használatát,
- a társadalmilag, vagy helyileg kívánatos és lehetséges elemi szokások,
- szociális viszonyulások, magatartásformák megismerését.

A tanulásnak és a játéknak ebben a korban még nagyon sok közös vonása van:

- a tevékenységek szabad kiválasztása,
- a végrehajtás szabadsága,
- teret ad a gyerek önállóságára való törekvésének,
- lehetőséget biztosít az ismeretek rendszerezéséhez, jártasságok, készségek begyakorlásához,
- együttműködéssel kapcsolatos tapasztalatokat biztosít.

Ennek érdekében:

- biztosítjuk a különböző játék fajtákban lévő tanulás lehetőségét
- figyelembe vesszük, hogy a tanulás egy új ismeret felfedezése, egy cselekvés elsajátítása, egy magatartásforma begyakorlása, vagy egy belső hiányérzet feloldására való törekvés
- segítjük a spontán tanulás mellett jelentkező tudatos megismerési tanulási vágy kialakulását

- folyamatosan és fokozatosan fejlesztjük az együttműködési készséget és a feladattartást
- a gyermekek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási tevékenységeket és módszereket alkalmazunk (differenciálás)
- valljuk, hogy a nap minden pillanata alkalmas arra, hogy spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek
- nagyfokú tudatossággal, rugalmassággal, következetességgel, nyitottsággal végezzük munkánkat

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Ennek érdekében:

- építünk a gyermeki kíváncsiságra, támogatjuk a kreatív önkifejezés fejlődésének lehetőségét, egyéni adottságaik kibontakoztatását
- folyamatosan lehetőséget biztosítunk az eszközökkel folytatott manipulálásra, biztosítva minden egyes gyermek számára a felfedezés örömét, a gondolkodási műveletek gyakorlását
- a felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítására és gyakorlására természetes szituációkat teremtünk
- törekszünk arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában
- fejlesztjük a tervezés, a kooperatív együttműködés és megvalósítás készségét

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvodás gyerek számára annyi ismerhető meg a világból, amennyi érzékszervei által befogadható és amelynek élményszintű átvételére lehetőséget biztosítunk.

Ennek elérése játékos, mozgásos tevékenységeken keresztül, sokoldalú érzékszervi megtapasztalással lehetséges.

Az eredményes tanulás alapja a megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvés összekapcsolása. A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kell kiindulni. A komplex tevékenységek rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A gyermeki tevékenység motorja a játékkedv, a mozgásigény, az utánzási vágy. A környezetében lévő ingerek aktivitásra készítetik, közben ismereteket szerez, készségei, szokásai gyarapodnak, tanul. Ebben az önkéntelen tanulási helyzetben bővíthetők a 3-7 éves gyerek ismeretei.

Az önálló tevékenykedés életszükséglet és egyben tapasztalatforrás a gyerek számára. Ahhoz, hogy az ismeretek ténylegesen bevéssék, és rendszerre válhassanak, sok-sok próbálkozásra, kísérletre, saját tapasztalatra van szükség

A tudatos megismerési tanulási vágy az iskolába lépés előtti időszakra minden gyerekénél felfedezhető lesz, hiszen ez fontos kritériuma az iskolaérettségnek.

Legfontosabb jellemzője, hogy az adott gyerek kíváncsiságából, speciális érdeklődési területéből indul ki. Az ezzel kapcsolatos információk tartalma, terjedelme, a gyermek fejlettségétől, meglévő képességeitől függ. Ezt a pontot minden esetben észre kell vennünk és tiszteletben tartanunk.

Ennek érdekében:

- törekszünk arra, hogy belső indítékra (érdeklődés, kíváncsiság, tudásvágy) épülő motiváció készítse a gyerekeket a tevékenységre, ezáltal pozitív viszony alakul ki a gyermekekben a tevékenységek iránt
- törekszünk arra, hogy természetes és szimulált környezetben szerzett tapasztalatokra építsünk
- engedjük a fantáziát, az alkotó gondolkodás szárnyalását
- a játékos tapasztalatszerzés lehetőségeit, a kezdeményezett tevékenységeket, a gyerek önkéntelen tanulási sajátosságainak figyelembevételével szervezzük
- kihasználjuk a gyermekek által otthonról hozott témák fejlesztő hatását
- a gyermek kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítésére törekszünk, mely kísérletezéseken, felfedező ismeretszerzésen, valódi cselekvésen alapul.
- a tevékenykedtetés közben biztosítjuk a gyermeknek, hogy saját teljesítőképességét megismerje

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- *az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,*
- *a spontán játékos tapasztalatszerzés;*
- *a játékos, cselekvéses tanulás;*
- *a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;*
- *az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;*
- *a gyakorlati problémamegoldás.*

A tanulás szervezeti módjai (munkaformák)

- egyéni munka
- önkéntes és cselekvéses tanulás
- páros munka
- mikro csoportos munka
- frontális munka
- kooperatív munka

Az óvodáskorúak tanulásában jelentős szerepe van a modellkövetésnek, utánzásnak és a belátásos tanulásnak. Ez fokozza a felnőttek felelősségét, hisz minden tevékenységük, minden megnyilvánulásuk, mint a gyermek számára. A gyermek nemcsak magát a tevékenységet utánozhatja, hanem az óvónő tevékenységéhez való viszonyát is.

A gyermek saját tevékenysége, saját tapasztalatai által tanul az egész nap folyamán. Amely nem csak ismeretszerzés, hanem szociális tanulás is, a gyermek önmagáért és a közösségért tevékenykedik. A gyermekek a közös tevékenységek során sajátítják el az együttélés, az egészséges életmód szabályait, a jó szokásokat.

A tanulás az óvodáskor végére, az óvodai élet sokszínű tevékenységeinek segítségével válik önálló tevékenységi formává.

Ennek érdekében:

- szokásokat, szabályokat a nevelési folyamat szükségszerű velejáróinak tekintjük, mert ezek fogódzót, biztonságot jelentenek
- a szabályok ésszerűek, pontosak, egyértelműek, a gyerekek és a felnőttek egyaránt ismerik és saját szintjükhöz igazodva alkalmazzák őket
- elégséges időt teremtünk, hogy megfelelő gyakorlással — egyénenként — a szabály szokássá válhasson
- biztonságos, nyugodt óvodai mindennapokat biztosítunk, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre
- lehetőséget biztosítunk az egyéni élmények, ötletek elmondására, számíthatnak őszinte érdeklődésünkre
- figyelemmel kísérjük a gyermekek tevékenységét és – meghagyva nekik a hibázás, tévedés próbálkozás, önkorrigálás lehetőségét – csak akkor avatkozunk be, ha feltétlenül szükséges
- a spontán tanulás mellett jelentkező tudatos megismerési tanulási vágy kialakulását segítjük
- segítjük a gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlődését
- figyelemmel kísérjük és fejlesztjük a gyermekek értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- a hagyományörzés, a természetvédelem változatos tevékenységeit tudatosan felhasználjuk a spontán, a szervezett és az utánzásos tanulásra
- a szülőkkel megismertetjük és elfogadtatjuk a gyermeki tanulás sajátosságait

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Nagyon fontos a gyermek megismerése, fejlődésének a nyomon követése. A pedagógusnak mindig tudni kell, hogy a gyerek a különböző területeken hogyan fejlődik. Ezért jól meg kell őt ismerni, amihez folyamatos megfigyelés szükséges. A folyamatos képességfejlesztés háttere csak így biztosított. A tevékenységek során, a személyre szabott értékelés segíti a

gyermek személyiségének kibontakozását. A *nyomon követési* dokumentum vezetésének éppen az az előnye, hogy, a gyermeket mindig a saját képességének legmagasabb fokáig tudjuk - az egyéni módszereket alkalmazva - eljuttatni. Az egyes részképességek ismeretében meg tudjuk határozni a következő lépést és a következő szintet.

Ennek érdekében:

- figyelemmel kísérjük a gyermekek tevékenységét – meghagyva nekik a hibázás, tévedés próbálkozás, önkorrigálás lehetőségét – csak akkor avatkozunk be, ha feltétlenül szükséges.
- pozitív megerősítéssel, dicsérettel, értékeléssel ösztönözzük a gyermeket az eredményes tevékenységre, a kívánt viselkedés elsajátítására
- minden egyes gyermek teljesítményét saját előző teljesítményéhez mérjük és értékeljük
- a gyermekek fejlődését folyamatos „nyomon követés” során rögzítjük, a fejlesztés feladatait ez alapján határozzuk meg

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Szívesen és tevékenyen vesz részt az óvónő által tanulási céllal kezdeményezett játékokban
- Feladatvégzése motivált, jó megoldásokra törekvő
- Képes következtetések levonására, ítélet alkotásra
- Próbálkozik többféle megoldás keresésével
- Munkatempója megfelelő
- Eszközhasználata biztos
- Kialakulnak a tanuláshoz szükséges tapasztalatai, alapismereteik és gyakorlati készségei
- Ismeri saját értékeit
- Betartja a tevékenységekhez kapcsolódó szabály- és szokásrendszert
- Képessé válik a figyelemösszpontosításra, szándékos figyele tartama eléri a 10-15 percet

XIII. A fejlődés jellemzője az óvodáskor végére

Az óvodába és az iskolába lépés feltételei

A gyermek általában 3 éves korra éri el az óvodaérettséget, azaz az óvodai élethez szükséges testi, lelki és szociális fejlettséget. Az óvodai felvétel és elhelyezés folyamatos, a 3. élet évét betöltő gyermeknek az adott időszakban, illetve a 2.5 éves gyermeknek amennyiben van szabad óvodai férőhely.

„A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző - az egyházi és magán fenntartású intézmények esetében a fenntartó - a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a

gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.”
(2011.évi CXCV. tv. 8.§ (2))

A Köznevelési törvény 45.§ (2) értelmében a Gyermekek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a 6. életévét betölti, legkésőbb, az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé.

A törvényi szabályozás teret enged a "rugalmas" iskolakezdés gyakorlatának, hiszen a gyermekek érdekében kiindulón a tankötelezettség kezdetének időpontját a két tényezőnek, a gyermek *fejlettségének* és *életkorának* együttes figyelembevételéhez köti.

Az iskolába lépés feltételei:

Az iskolába lépésnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

- Testileg egészségesen fejlődő gyermek eljut az első alakváltozáshoz, Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezett, harmonikus. Erősen fejlődik a mozgáskoordináció és finom motorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani tudja.
- Lelkileg egészségesen fejlődő gyermek nyitott, érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A hat év körüli kisgyermek vágyik az iskolába, becsvágya támad, hogy iskolás legyen. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Téri észlelés fejlettségének, a téri tájékozódásának, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának különös jelentősége van.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme. Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás.
- Érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál. Érzelmait érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ. Különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtaalkot, tisztán ejti a magán-és mássalhangzókat. Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről:
 - tudja nevét, lakcímét,
 - szülei neveit, foglalkozását,
 - felismeri a napszakokat,
 - ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,
 - ismeri szűkebb lakóhelyét,
 - életkorának megfelelően védi és óvja a környezetében élő növényeket és állatokat.

- Az óvodáskor végére szociálisan is éretté válnak az iskolai életre.
- A szociálisan érett gyermek készen áll az iskolai élet és tanítója elfogadására, képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival egyaránt.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni. Az akarat és az önfegyelem megfelelő szintje jellemzi.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Ezt a tevékenységet kintartásának, önfegyelmeinek, munkatempójának, önállóságának alakulása biztosítja.

Általában akkor tartjuk a gyermeket iskolaérettnek, ha az iskola első osztályának normaszertű követelményeit képes teljesíteni, magatartásával megfelelő módon tud majd beilleszkedni az iskolai közösségbe.

XIV. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szociális hátrányok kompenzálása nem jelenti azt, hogy az óvoda átveszi, átveheti a család, a szociális ellátórendszer vagy épp az önkormányzat szerepét. E helyett mélyebb együttműködésre törekszik a többi szereplővel, a szülőkkel, a gyermekjóléti szolgálattal, a fenntartóval, az iskolával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel. Az óvoda csak a nevelési, szocializációs folyamatot közvetlenül akadályozó tényezők felszámolása terén bír hatékony eszközökkel. A hátrányok feltárásában és enyhítését segítő tevékenységben kiemelt szerepet játszik az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelős szoros együttműködése.

A Gyermekünk szociokulturális háttere változatos képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk a jobb helyzetben lévő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelő szülők által nevelt családokét.

Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő - kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje

A család lakhelye és környezete

A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota

A családtagok száma

Környezeti okok lehetnek:

Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek

Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése

Szülők iskolázatlansága

Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér

Negatív hatású baráti kör

Anyagi okok lehetnek:

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok:

- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- mozgáskorlátozottság
- érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- szervi rendellenesség
- tartós betegség
- idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása
- Az önművelés igényének kialakítása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- Kialakítani az alapvető egészséget értéknek tekintő gondolkodásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés
- A sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése
- Tehetségigéretes gyermekek felkészítése
- Felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak
- Igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt
- A családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása

- Mozgáslehetőség biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Szülőknek felajánlott segítség

- Neveléssel, életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyitott napok, barkácsolás stb.
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadó órákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban, valamint írásos tájékoztatón keresztül

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek integrált nevelés érdekében:

- családokkal való kapcsolattartásunkat még szorosabbá és intenzívebbé tesszük.
- minden 3. évét betöltő gyermek számára biztosítjuk az óvodai ellátást
- elfogadó környezetet biztosítunk a gyermekek számára
- a szükségletekhez igazodó, differenciált fejlesztéssel, tehetséggondozással alapozzuk meg az iskolakezdéshez szükséges készségek, képességek kialakulását
- harmonikus, beilleszkedésre képes személyiség formálásával megkönnyítjük a társadalmi beilleszkedés folyamatát
- az érintett családokra fokozott figyelemmel vagyunk
- hátránykompenzáló tevékenységeket szervezünk

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek integrált nevelés során elvárt eredmény :

- A gyermekek beilleszkednek a közösségbe, a közösség aktív tagjaivá válnak
- Természetessé válik a különbözőség elfogadása, segítőkész, odaforduló magatartás jellemző minden gyermekre
- Egészséges személyiségfejlődés, reális énkép, önértékelés alakul ki a gyermekekben
- A differenciált fejlesztés eredményeként induló hátrányaik csökkennek
- Az egyéni érési ütemnek és képességnek megfelelően alkalmassá válnak az iskolakezdésre

XV. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Célja: „A gyermek védelme, a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondozásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.”

Az óvodai mindennapokban nagy figyelemmel fordulunk a hátrányos helyzetű családokból érkezett és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felé, törekedve a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda

világának találkozásával, a kölcsönös tiszteletadással a lemaradások ellensúlyozását eredményezi.

Céljaink elérése és feladataink teljesülése érdekében kiemelten fontosnak tartjuk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatását.

Gyermekvédelmi tevékenységünknek köszönhetően intézményünkben a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek be óvodázása közel 100 %-os. Ebben nagy szerepe van a meggyőző óvodapedagógiai munkának, mely eredményt szeretnénk a továbbiakban is megtartani, illetve fokozni.

Legfontosabb a gyermekek rendszeres óvodába járása, ezért ezt minden óvónő figyelemmel kíséri, folyamatosan tartja a kapcsolatot a családdal, különös tekintettel a tanköteles korú gyermekekre. Ha szükséges, többször is ellátogat a családhoz. Az együttnevelés érdekében elsődleges feladatunk a családok megnyerése.

Figyelemfelhívással, példaadással, tanácsadással erősítjük a szülő felelősségét gyermeke nevelésében. Gyermekeiken keresztül igyekszünk pozitívan hatni a családi háttérre is.

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések. módszerek

- Támogató környezet létrehozása
- Egyenlő hozzáférést biztosító nevelés megteremtése
- Kompetenciafejlesztés
- Differenciálás

Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

- A gyermek érdekeinek érvényesítése a szülő feladata.
- Veszélyeztetettség gyanújának esetén az óvoda azonnali kapcsolatot kezdeményez a Gyermekjóléti Szolgálattal, Óvoda-orvossal, Rendőrséggel, Védőnővel, valamint a jegyzővel.

Cél:

- A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése;
- A veszélyeztetettség feltárása;
- A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek iskolaérettségükkor időben kezdjék meg az általános iskolát.

Feladat:

- A családok helyzetének tapintatos feltárása.
- Bizalomteljes kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- Családlátogatás, visszatérő családlátogatás a gyermek óvodapedagógusaival és/vagy a vezető óvónővel együtt.
- Felvilágosítás a lehetséges kedvezményekről.
- A támogató- segítő szervezetekkel és intézményekkel megbízott felelősökön keresztül tervszerű, folyamatos és rendszeres kapcsolattartás.

- Gyors, pontos, szakszerű ügyintézés: külső segítség biztosítása.

A megszüntetés feladatai:

- Az egyéni fejlődési naplóban a fejlesztés, felzárkóztatás megtervezése;
- Felzárkóztatás, differenciált foglalkozás, lemaradások korrigálása és tehetség-gondozás;
- A szülők segítése: nevelési, gondozási tanácsok, mentálhigiénés ismeretek átadása;
- Együttműködés a családgondozókkal, gyermekorvossal, és a gyámügy képviselőivel;
- A lehetséges anyagi és erkölcsi támogatás megszervezése.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok:

Minden esetben a gyermekek érdekeinek képviselete.

- A hátrányos helyzetű gyermekek felmérése.
- A hátrányos helyzet típusának mérlegelése, ez alapján a további teendők kidolgozása.
- A veszélyeztetett gyermekek felmérése, nyilvántartásba vétel, a veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése, ez alapján a további teendőkre javaslattétel; egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekvédelmi koordinátorral.
- Általános prevenciók tevékenységei az intézményt körülvevő szociális társadalmi környezet függvényében.
- Mentálhigiénés programok bevezetésének szorgalmazása.
- Szociális ellátások számbavétele.

Általános szervezési feladatok:

Minden esetben a gyermekek érdekeinek képviselete.

- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek óvodai felvételének megszervezése, az előzetes környezettanulmány elkészítése.
- A gyermekek rendszeres óvodába járásának ellenőrzése.
- Családlátogatások alkalmával meggyőződés az indokolatlan hiányzások okáról, ezek megszüntetése.
- E szülők fokozottabb ösztönzése az óvodai szülői értekezleteken, rendezvényeinken való részvételre.
- Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, fokozottabb együttműködés kialakítása a nevelőmunkában
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának szem előtt tartása minden gyermekcsoportban.
- Együttműködés a Családsegítő Központtal, Gyermekjóléti Szolgálatával, az óvodaorvossal és védőnővel. A gyermekvédelmi felelős tájékoztatja az óvónőket a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokról.

A gyermekvédelmi rendszerben a szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- Szülői értekezlet, tanácsadás a szülőknek
- Családlátogatás
- Véletlen találkozás

XVI. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

A szülőkkel való együttműködési formákat a táblázat tartalmazza

A kapcsolat formája	Célok, feladatok	Módszere
Beiratkozás	Ismerkedés a szülővel és a gyermekkel. Az óvoda bemutatása	Egyéni beszélgetés, az óvoda megtekintése
Családlátogatás	A gyermek életkörülményeinek megismerése. Melyek az előzetes várakozásaik, mit várnak az óvodától. Miért választották a mi intézményünket? Szülő és pedagógus közti bizalmi kapcsolat erősítése.	Játék és beszélgetés a gyermekkel, beszélgetés a szülőkkel.
Szülői értekezletek	Nevelési programunk megismertetése, az óvodai élettel kapcsolatos információk megbeszélése. A gyermekcsoport életének, tevékenységeinek bemutatása. Beszoktatás jellemzői. Pedagógiai előadások a nevelés egy-egy területének bemutatásával. Az iskolaérettség jellemzői. Iskolaigazgató meghívása beiratkozás előtt.	Előadások, helyzetelemzések tájékoztatások, beszélgetések
Nyílt nap	Betekintés az óvoda mindennapjainak folyamatába. PP gyakorlati megvalósítása, megfigyelési szempontokkal a szülők tájékozódásának segítése a gyermekük csoport béli tevékenységéről.	Megfigyelések, egyéni és közös megbeszélések.
Szülői közösség képviselői	Szülői feladatok koordinálása, szülők érdekképvisellete, közös munkák tervezése, szervezése	Értekezlet, megbeszélés
Ünnepek: Télapó, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap Évzáró	Közös élmények, az óvoda és család közötti kapcsolat mélyítése.	Szervezés, beszélgetés, szülők bevonásával.

XVII. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Egészségnevelési elvek

Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben felértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Az egészséges életmód magában foglalja a

- környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét.
- környezettudatos magatartásra nevel azzal, hogy a körülöttünk lévő élővilág megismertetése
- tevékenykedtetve történik.

A gyermekek harmonikus fejlődésének elősegítése, az egészséges életmód szokásainak megismertetése és kialakítása az óvodás gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése óvodai nevelésünk egyik legfontosabb feladata. Gondozási, prevenciós és korrekciós tevékenység ellátása a családdal való együttműködésben, illetve a családi nevelés kiegészítéseként.

Ezen belül: az egészséges életmód alakítása, az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása. Az egészséges életstílus kialakításához elengedhetetlen a testi és lelki önismeret. Az általánosságban megfogalmazott tanácsok és különböző módszerek nem követhetők mindenkinek egyforma módon, hiszen minden ember más. Ezért meg kell ismernünk saját szervezetünket, meg kell találnunk a számunkra legmegfelelőbb étrendet, testmozgást, sportot.

Mindezek érdeklében:

- Értékként kezeljük az egészséges életmódot és egészségmegőrzést, egészséges életvitelt
- Az egészségnevelés színtere a teljes óvodai élet
- Nevelő hatásunk a gyermek szokásrendszerét célozza meg
- Életmódkultúra alapozása (egészséges táplálkozás, mozgás, edzés, pihenés) mintaadással
- A testi-lelki egészség összhangja

Egészségfejlesztési terv

(vázlat)

1. Alapfogalmak

- Egészség
- Egészségfejlesztés
- Egészségnevelés

2. Helyzetelemzés

- A település egészséget befolyásoló tényezői
- Az óvoda demográfiai jellemzői

- Egészségi helyzetkép, problématerkép
- A település ellátó rendszere, az óvodás korú gyerekekre fókuszálva
- A segítő kapcsolatok szinterei, kapcsolódási pontok (család, szülői szervezet, gyermekorvos, védőnő, gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi intézmények, rendvédelmi szervek)

3. Egészségnevelési elvek

- Értékként kezeljük az egészséges életmódot és egészségmegőrzést, egészséges életvitelt
- Az egészségnevelés szintere a teljes óvodai élet
- Nevelő hatásunk a gyermek szokásrendszerét célozza meg
- Életmód kultúra alapozása (egészséges táplálkozás, mozgás, edzés, pihenés) mintaadással
- A testi-lelki egészség összhangja

4. Az egészségfejlesztés célja, feladatai, módszerei az óvodában

1. Testi nevelés, fejlesztés *(részletesen lásd: Az egészséges életmód alakítása, és Mozgás)*

- Személyi és környezethigiéniai
- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos testnevelés, testmozgás
- Baleset-megelőzés feladatai

2. Lelki egészség nevelés feladatai *(részletesen lásd: Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés)*

- Beilleszkedési képesség gyakorlása
- Önismeret, önellenőrzés fejlesztése

3. A szociális egészség fejlesztési feladatai *(részletesen lásd: Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása)*

- Esélyegyenlőség biztosítása
- Az integráló nevelés körülményeinek fejlesztése
- Szociális hátrányúak nevelése
- Gyermekbántalmazás megelőzése

Környezeti nevelési elvek

A környezettudatos szemléletmód alakítása óvodánkban a szokásokban, hagyományokban, a hétköznapok apró történésein keresztül érvényesül. A környezettel való aktív ismerkedés a felnőttek példája, a szakszerűen, tudatosan berendezett környezet által, közvetve áthatja az egész óvodai életet, a nevelés komplex folyamatát. A természet szépségének megláttatása megalapozza a természet iránti vonzódást, így azt szerető, tisztelő, értékeit megbecsülő, és azokat védő emberré válnak az általunk nevelt gyermekek.

Mindezek érdekében fontos:

- Környezethez való pozitív érzelmi viszonyulás
- Helyi környezeti kultúra szeretete, védelme
- Változatos tapasztalyszerzéssel, tevékenykedtetéssel egybekötött tanulási folyamatok
- Környezetvédelem elemeinek tudatos alkalmazása.
- Környezettudatos magatartás

XVIII. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mind ahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

- A községben élő valamennyi hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek hároméves korban történő beóvodázása, az érintettek felkutatása a Gyermekjóléti Szolgálat, Védőnő segítségével.
- Az óvodába jelentkező valamennyi halmozottan hátrányos helyzetű gyermek felvétele, a minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása érdekében.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek csoportokba történő arányos elosztására törekvés (a szülők kéréseinek figyelembevétele módosíthat az arányokon!), a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése
- Az eredményesebb, zökkenőmentesebb beszoktatás érdekében lehetőség szerint a „testvérek”, ismerősök egy csoportba kerülésének lehetővé tétele
- A hátrányos helyzetű gyermekek számára valamennyi őket megillető kedvezmény biztosítása
- A Gyermekjóléti Szolgálattal napi kapcsolat kialakítása, közösen keressük a megoldásokat a problémák kiküszöbölésére
- A hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel való új együttműködési formák keresése, az együttműködési lehetőségek kiszélesítése (szülők bevonása a napi tevékenységbe)
- A Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai felé jelzés a hátrányokról, képességbeli hiányosságokról
- A képességmérés során feltárt hiányosságok terápiás kezelése
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek a gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlettségének, szükségleteinek megfelelő pedagógiai eszközökkel, módszerekkel a hátrányokból eredő lemaradások ellensúlyozása, egyéni képességfejlesztés

- Valamennyi óvodai „szereplővel” a másság elfogadtatása
- Az otthon és az óvoda világának találkozásával, az egymás kölcsönös elfogadásán és tiszteletén alapuló nevelőpartneri viszony kialakítása, család-orientált szemlélet kialakítása
- Az óvodavezető felelős azért, hogy a kolléganők tudatában legyenek az egyenlő bánásmódra és az esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsák a diszkriminációmentes nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programokon részt vegyenek. Felelőssége a vezetőnek, hogy ismerje a Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában;

Intézményi esélyegyenlőségi feladatok

- szegregációmentes csoportszervezési gyakorlat további fenntartása,
- a hátrányos , halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek csoportbeli összetételére, arányának kiegyenlítetttségére való odafigyelés,
- az intézményben folyó pedagógiai munka során a hátrányos helyzetű gyermekek szociális hátrányainak kompenzálása, egyéni differenciált fejlesztéssel az eredményes felzárkóztatás elősegítése, esélyegyenlőségük előmozdítása,
- a hátrányos , halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai programokba történő bevonása, aktív részvételük biztosítása,
- a hátrányos , halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hozzásegítése a számukra kínált támogatások eléréséhez, a kedvezmények igénybevételéhez
- a hátrányos , halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek eredményes neveléséhez az alapvető feltételek megteremtése,
- korszerű, differenciáló módszertant és a kulcskompetenciák fejlesztését célzó programok alkalmazása,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek támogatása érdekében nyitott és együttműködő partneri viszony kialakítása a gyermekek szüleivel

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- a teljesítmények értékelése során
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- gyermeki jogok gyakorlása során
- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások)
- az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- a gyermek csoportban való elhelyezése során
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön

XIX. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Alapfeladaton túli szolgáltatások

1. Tehetség kuckók

a.) Ügyes kezek:

Célja:

A kreatív, jó kezűgyességgel rendelkező gyermekek felfedezése, tehetségcsíráik fejlesztése.

Megelőzés: a tehetségigéretes gyermekek ne kallódjanak el.

Felismerés: az egyéb területen alul teljesítő gyermek tehetsége.

A gyermek élmény és fantáziavilágának vizuális, szabad önkifejezésének biztosításával:

☺ A gyermekek tér, forma, színeképzetének gazdagítása

☺ Esztétikai, szép iránti nyitottság, igényesség alakítása.

☺ Finom kézmozgás ügyesedése a technikákkal való megismerkedés

☺ Újra alkotással alkotókészség, kreativitás fejlesztése.

Feladatunk:

- A tehetséges gyermekek alkotó tevékenységei feltételeinek biztosítása, folyamatos fejlesztése.
- A gyermeki kreativitás, változatos kifejezési, alkotási lehetőség általi komplex személyiségfejlesztés.
- A tehetséges gyermekekben rejlő lehetőségek kibontakoztatása, tovább fejlesztése.
- A már meglévő vizuális kultúrájuk továbbfejlesztése különféle technikák megismerése, használata által. Bevezetés a művészeti ágakba.
- Szociális képességek erősítése: kooperatív alkotási módszerek alkalmazásával.

b.) Apró lábak:

Célja:

A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően népi gyermekjátékok, gyermekdalok segítségével való vidám hangulatú tánokra, mozgásra nevelés.

Feladatunk:

- A résztvevő gyermekek mozgásfejlettségének, mozgás összerendezettségének fejlesztése, a zene, tánc segítségével.
- A gyermekek térérzékének, értelmi és alkalmazkodó képességének fejlesztése.
- A gyermeki tehetség táncban való kibontakoztatása
- A gyermekek tánccal kapcsolatos ismereteinek bővítése, készségek, jártasságok elsajátíttatása.
- Zenei műveltség fejlesztése, néphagyományok ápolása.
- A gyermekek mozgás kultúrájának fejlesztése: zene, mozgás összekapcsolódásával.

2. Hit és vallásoktatás Fakultatív hit - és vallásoktatás a szülők igényei alapján történik, heti egy alkalommal, a délelőtti órákban. A foglalkozásokon való részvétel ingyenes és önkéntes.

Az óvoda együttműködik az egyházi jogi személyekkel, a vallásoktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket biztosítja.

XX. Érvényességi nyilatkozat

A pedagógiai program érvényességi ideje:

2024. augusztus 31.

A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- törvényi változások
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol
- pályázati kötelezettség

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az intézmény vezetőjéhez
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- nevelőtestület elé terjesztés során szóban véleménykérés, döntés a módosítás elfogadásáról

A program változtatás utáni jóváhagyásra kötelezett:

- fenntartói jóváhagyás

XXI. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatalának rendje:

Az óvoda az intézmény nevelési programját, a nevelői szobában helyezi el.

A programba, az intézményvezetővel való előzetes egyeztetés alapján bárki betekinhet.

Az óvoda vezető köteles az **új szülők részére a tanévnyitó szülői értekezleten tájékoztatást adni az intézmény pedagógiai programjáról.**

XVIII. Legitimációs záradék

Nyilatkozat (Szülői Közösség)

A Mesevár Óvoda Szülői Közösségének (továbbiakban: SZK) képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy az SZK 2019.05.15-én megtartott ülésén a Pedagógiai Program elfogadásához előírt véleményezési jogát gyakorolta.


Újkenéz, 2019.május 15.


.....
SZK képviselőjében

Nyilatkozat (szakmai munkaközösség)

A Mesevár óvoda szakmai munkaközössége képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a munkaközösség, a Pedagógiai Program-adott szakterületet érintő kérdéseiben- véleményezési jogát gyakorolta.

Újkenéz, 2019.május 15.


.....
munkaközösség vezető

Nyilatkozat
(nevelőtestület)

A Mesevár Óvoda nevelőtestülete képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta. A Nevelőtestület 2019.május 15-én megtartott értekezletén a szakmai munkaközösség -szakterületét érintő- véleményének kikérése után a Pedagógiai Programot megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ PEDAGÓGIAI PROGRAMOT
Megismertem

ELFOGADOM:

1. *Illovics Lejla*
2. *Bacsódi Lakatos Edit*
3. *Árnóczy János*
4. *Petendari Tíme*

NEM FOGADOM EL:

A Tevékenységközpontú Pedagógiai Programot a nevelőtestület elfogadta:

Újkenéz, 2019.május 15.

Illovics Lejla
.....
nevelőtestület nevében

Felhasznált irodalom:

- Az óvodai nevelés országos Alapprogramja Magyar Közlöny
- 2011. évi CXCV törvény a Nemzeti köznevelésről 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet
- Balázsné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár. Alex-Typo, 1992.
- Bihariné dr. Krekó Ilona, Kanczler Gyuláné: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program Természet-Társadalom-Ember Fabula Bt. 1998.
- Bíró Antalné: Pszichológiától pedagógiáig. Alex-Typo, 1993.
- Dr. Bondár Zsuzsanna: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program Mindennapi Testnevelés foglalkozásainak szervezése Fabula Bt. 1998.
- Boza Erzsébet: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program Művészeti tevékenységek
- Vizuális komplex foglalkozásainak szervezéséhez Fabula Bt. 1998.
- Bukovicsné, N. J. (2012): Egészségfejlesztési feladatok az óvodában. In: Darvai, S. (szerk.): Tanulmányok a gyermekkori egészségfejlesztés témaköréből. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. 54-66.p.
- Dr. Fejes Erzsébet – Konder Gyuláné dr.: Mesélő természet. Kincs Könyv Kiadó, 1995.
- Dr. Kovács György – Bakos Éva: Játék az óvodában. Debrecen, 1995.
- dr. Tóthszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. FER-co Kft., 1994. „Egészséges életmód projekt” – vésztői” Jó gyakorlat”
- Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program Tervezés Ünnepek, Ünnepelemek, megemlékezések Fabula Bt. 1998.
- Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program 1996.
- Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program A tevékenységeken alapuló szokásrendszer kialakítása, a gondozás és az egészséges életmódra nevelés az óvodában. Fabula Bt. 1998.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában. Editio Musica, Budapest, 1991.
- Kondacs Mihályné – Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában. Budapest, 1993.
- Kuti István – Kuti Istvánné: Környezeti nevelés az óvodában. Kecskemét, 1995.
- Ludánszkiné Szabó Éva: Óvodai zenei hagyományápolás – népszokások. Hajdúböszörmény, 1995.
- Mérey Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Gondolat, Budapest, 1978.
- Módszertani segédanyag az óvodai nyelvi irodalmi Kommunikációs Programhoz. Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet, Debrecen, 1994.
- Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés. OKKER Kiadó, 1997.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. Szolnok, 1997.
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? Országos Közoktatási Intézet, 1998.
- Óvodai integrációs fejlesztő program / IPR /
- Pereszlényi Éva – A Helyi Óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltételrendszere Alcius Bt. Bp. 1997
- Pereszlényi Éva – Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Játék – Mozgás- Kommunikáció. Alcius Bt. Bp. 1996.
- Perlai Dezsőné: A gyermeki érzelmek alakulása egyes életkorú csoportokban, 2003.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex, prevencióos óvodai program. Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt., 1997.

- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában. Alex-Typo Kiadó- és Reklámiroda Bt., 1992.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Szempontok az óvodás korú gyermek fejlettségének megállapításához. Szolnok, 1983.
- Psenákné Gregor Klára: Kötetlenül, komplexen naponta mesével.
- Segédlet az iskolai egészségnevelési, egészségfejlesztési program elkészítéséhez, OM Budapest 2004.
- Stöckert Károlyné: Játékpszichológia. Eötvös Kiadó, Budapest, 1995.
- Szemán Józsefné dr.: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program matematika komplex foglalkozásainak szervezéséhez
- Városi Óvodai Intézmény Szivárvány Pedagógiai Programja 2013.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában. NT, 1994.
- Zenei nevelés az óvodában. (Szöveggyűjtemény az óvóképző főiskolák hallgatói számára) Hajdúböszörmény, 1994.
- Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével. Sopron, 1996


NYILATKOZAT

(fenntartó)

Az intézményfenntartó Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy képviselőjében - a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv. 32.§ (1) bek. i.) pontja alapján – a **Mesevár Óvoda Pedagógiai Programját** jóváhagyom.

Budapest, 2019. *május* hó *27.* nap




.....
Szenczy Sándor
elnök